SAMEN STERKER

Herindelingsadvies Wijdemeren en Hilversum

Voor krachtige dorpen, wijken, gemeente en regio

12 februari 2025

Wijdemeren

Hilversum Mediastad

Toekomstdromen

Tussen dag en nacht vliegt de tijd
seizoenen voorbij
we ontdekken nieuwe plekken
ontmoeten elkaar, delen momenten
die ons brengen waar we nu zijn

geborgen in wonderschoon
doet soms vergeten wat voor een privilege het is
om hier te wonen en bewegen
onder gebogen groen en uitgestrekt blauw
waaierend landschap

ik loop door het hart van het land en voel me thuis
weet dat als ik rust wil
ik rennen kan, fietsen, zwemmen
of in een zweefvliegtuig onder de wolken
nog steeds vindbaar blijf

ik kan hier verdwijnen voor even
en opstaan voor altijd

elk dorp, elke wijk
elke buurt en straat
een eigen identiteit
verankerd in veen en zand

vruchtbare grond
en toekomstdromen
hand in hand
als je één oor op de aarde legt
en luistert naar wat er speelt

elk geluid aandacht schenkt
en dezelfde pure intenties deelt
als bewoners voor hun leefomgeving
dan staat ons wat moois te wachten.

Charlotte de Raad

Inhoudsopgave

1. Wijdemeren heeft toekomst in Hilversum 6
1.1 Wijdemeren kan niet zelfstandig voortbestaan 6
1.2 Herindelen uit noodzaak, betrokkenheid en verantwoordelijkheid 6
1.3 Hoe ziet dit herindelingsadvies eruit? 7

2. Onze kwaliteiten en identiteiten 12
2.1 Wijdemeren, Hilversum en Gooi en Vechtstreek in beeld 13
2.2 Kwaliteiten van wijken, kernen en gemeenschappen 17
2.3 Kwaliteiten van een gezonde leefomgeving 20
2.4 Economische kwaliteiten en ondernemerschap 22

3. Ons toekomstperspectief 25
3.1 De toekomstige gemeente 28
3.2 Maatschappelijk perspectief: dorpen- en wijkenbeleid 29
3.3 Economisch perspectief 34
3.4 Omgevingsperspectief 37
3.5 Regionaal perspectief 43

4. Stabiele gemeentefinanciën 47
4.1 Effect op de algemene uitkering 47
4.2 Woonlasten 48
4.3 Financiële positie van de gemeenten 50
4.4 Financieel toezicht bij herindeling 53

5. Waarborgen voor personeel 55
5.1 Integratie vooruitlopend op herindelingsdatum 55
5.2 Personele waarborgen 56

6. Toetsing aan het beleidskader gemeentelijke herindelingen 59
6.1 Iedere herindeling getoetst aan vier criteria 59
6.2 Twee aanvullende criteria bij 'lichte samenvoeging' 59
6.3 Toets aan lokaal bestuurlijk, maatschappelijk en regionaal bestuurlijk draagvlak 59
6.4 Toets aan bestuurskracht 62
6.5 Toets aan interne samenhang en nabijheid van bestuur 63
6.6 Toets aan regionale samenhang 63
6.7 Overeenstemming over toepassing van de variant 64
6.8 Afspraken over de rechtspositie van het personeel 64

7. Het vervolg van het herindelingsproces 66
7.1 Van herindelingsadvies naar wet (wettelijk spoor) 66
7.2 Gemeenteraden stellen uitvoeringsopdrachten vast 67
7.3 Fusie- en veranderspoor wordt uitgevoerd richting 1 januari 2026 67
7.4 Verplichte beleidsharmonisatie op lokaal passende en wettelijke momenten 67

8. Begrippenlijst 70

9. Bijlagenboek A. 74

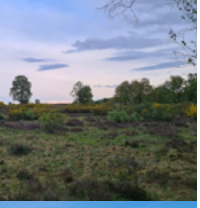

Wijdemeren en Hilversum passen goed

We vinden veel dezelfde dingen belangrijk
Hoge levensstandaard met voorzieningen in de buurt, waardering van het eigene, gemeenschapszin en natuur

We hebben vergelijkbare opgaven
Natuur, demografie en behoud brede welvaart

Onze kwaliteiten vullen elkaar aan
Dorpse nabijheid, stadse voorzieningen en verschillende woonmilieus

We delen een historie en bezoeken elkaar dagelijks
Voor familie, werk, onderwijs, cultuur, recreatie en winkelen

Foto: Liftoff Productions

Voorgeschiedenis

- Besluit start verkenning Wijdemeren (juli 2023)
- Startdocument verkenning Hilversum (januari 2024)
- Principebesluiten gemeenteraden Wijdemeren en Hilversum (juli 2024)
- Vaststellen herindelingsontwerp gemeenteraden Wijdemeren en Hilversum (december 2024)

Waarom herindelen?

Wijdemeren kan niet zelfstandig voortbestaan
Wijdemeren is niet krachtig genoeg om in de toekomst de vraagstukken van het uitgestrekte gebied aan te pakken en goede dienstverlening te garanderen.

Hilversum neemt verantwoordelijkheid
De centrumgemeente is als beste in staat om Wijdemeren in haar geheel voor de regio te behouden. Een sterkere gemeente is ook in het belang van inwoners van Hilversum en iets om trots op te zijn.

Vervolg van het proces

- Besluit gemeenteraden over herindelingsadvies (27 maart 2025)
- Verder werken aan de goede start van de gemeente met de samenleving (2025, 2026)
- Via Gedeputeerde Staten Noord-Holland naar Minister BZK, Raad van State, Tweede Kamer en Eerste Kamer (2025-2026)
- Ambtelijke samenvoeging (1 januari 2026)
- Herindelingsverkiezingen (november 2026)
- Start nieuwe gemeente (1 januari 2027)

Financiën

- Een grotere en sluitende gemeente-begroting kan beter tegen een stootje
- Door de herindeling krijgen we jaarlijks 4,4 miljoen euro meer Algemene Uitkering
- Voor de eenmalige lasten van de herindeling krijgen we een extra Algemene Uitkering van ongeveer 6 miljoen euro
- De gevolgen van het op elkaar afstemmen (harmoniseren) van woonlasten voor inwoners en ondernemers kunnen beperkt worden.

De cijfers

	Inwoners	Bedrijven	Land	Water	Kernen	Begroting
Samen	119.040	19.655	93 km²	30 km²	14	455 miljoen
Wijdemeren	24.605	4.560	47 km²	29 km²	6	67 miljoen
Hilversum	94.435	15.095	46 km²	1 km²	8	388 miljoen

Voordelen voor inwoners en ondernemers

Meer mogelijkheden met een grotere begroting en organisatie
Betere toegang tot dienstverlening, voorzieningen en uitvoering van projecten

We blijven zelf besluiten (zelfbeschikking)
Over prioriteiten en behoud van onze kwaliteiten, karakters en cohesie

Meer invloed in Haarlem, Den Haag en Brussel
Voor investeringen in huidige en toekomstige opgaven voor onder andere natuur, wonen, mobiliteit, economie en energie

Bestuur en organisatie

- Goede dienstverlening tegen acceptabele kosten
- Zichtbaar en aanspreekbaar gemeentebestuur
- Gebiedsgericht werken en maatwerk
- Stevigere samenwerkingspartner voor regio, provincie, Rijk en maatschappelijke organisaties
- Aantrekkelijke werkgever
  - Doelgerichte uitvoering
  - Strategische denkkracht
  - Ruimte voor professionele ontwikkeling
  - Goede werkplekken en faciliteiten
  - Efficiënte bedrijfsvoering

1. Wijdemeren heeft toekomst in Hilversum

1. Wijdemeren heeft toekomst in Hilversum

Wijdemeren en Hilversum hebben een gemeenschappelijk verleden, veel onderlinge relaties en vanaf 1 januari 2027 een gedeelde toekomst. Het zijn unieke plekken in het midden van Nederland, in de regio Gooi en Vechtstreek en tussen de grote steden Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht. We zijn trots op onze groene en blauwe landschappen, de hoge levenskwaliteit, economische topsectoren, stevige gemeenschappen en voorzieningen op elk vlak. Dat willen we zo houden!

Beide gemeenten kiezen daarom met overtuiging voor een gedeelde toekomst. Een keuze uit noodzaak en uit betrokkenheid. Wijdemeren kan niet zelfstandig voortbestaan en een samenvoeging met Hilversum is de enige logische en haalbare optie. De samenvoeging geeft extra energie aan de vele maatschappelijke, culturele en economische verbindingen die er al zijn. De groenblauwe centrumgemeente van de regio biedt meer stevigheid en mogelijkheden voor die bijzondere mix van identiteiten, gemeenschappen, natuurgebieden en erfgoed, media en recreatie.

In juli 2024 spraken beide gemeenteraden de intentie uit om Wijdemeren aan Hilversum toe te voegen en daarvoor een eerste plan te maken. Dit plan is de eerste gezamenlijke stap om de samengevoegde gemeente van 120.000 inwoners en 20.000 bedrijven een goede start te geven, gesteund door zoveel mogelijk inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners.

1.1 Wijdemeren kan niet zelfstandig voortbestaan

De aanleiding is duidelijk: Wijdemeren kan vanuit bestuurlijk, organisatorisch en financieel oogpunt niet zelfstandig voortbestaan. Inwoners en ondernemers betalen de hoogste woonlasten van Nederland. Het prachtige, uitgestrekte gebied brengt na 2030 grote opgaven en kosten met zich mee, die de 25.000 inwoners en de gemeentelijke organisatie niet kunnen dragen. Daarbij kan de gemeente de uitdagingen, kwaliteiten en kansen van Wijdemeren niet goed onder de aandacht van de provincie Noord-Holland, de Metropoolregio Amsterdam, het Rijk en Europa krijgen. Na een periode van financieel toezicht van de provincie, veel onderzoeken en participatiebijeenkomsten trok de gemeenteraad van Wijdemeren in 2023 de conclusie dat het onderbrengen van Wijdemeren in een andere gemeente in het belang is van inwoners, ondernemers en het gebied.

1.2 Herindelen uit noodzaak, betrokkenheid en verantwoordelijkheid

Alle gemeenten in de Gooi en Vechtstreek vinden het belangrijk dat Wijdemeren voor de regio behouden blijft. Er is een sterke overtuiging dat de regio mét Wijdemeren sterker is, vanwege de gedeelde geschiedenis, unieke kwaliteiten en samenhangende, regionale opgaven. Hierin spelen ook de ervaringen met het recente verlies van Weesp voor de regio een rol.

Uit onderzoeken van Wijdemeren en Hilversum blijkt dat het toevoegen van Wijdemeren aan Hilversum de enige mogelijkheid is om Wijdemeren in zijn geheel voor de regio te behouden, goede diensten aan inwoners

en ondernemers te blijven leveren en beter aandacht te kunnen vragen voor lokale en regionale opgaven. Hilversum had zelf geen ambitie om te herindelen, maar neemt om drie redenen verantwoordelijkheid:

- Wijdemeren en Hilversum zijn elkaars grootste 'buren' en sterk verbonden. Er is een gedeelde geschiedenis en al veel verkeer tussen de gemeenten voor recreatie, onderwijs en voorzieningen.
- Als stevige centrumgemeente voor de regio Gooi en Vechtstreek kan Hilversum een herindeling financieel en organisatorisch goed aan.
- Een sterke gemeente is nuttig voor inwoners en iets om trots op te zijn.

1.3 Hoe ziet dit herindelingsadvies eruit?

In voorliggend herindelingsadvies is aandacht voor de kansen en uitdagingen die inwoners, ondernemers en raadsleden hebben benoemd tijdens bijeenkomsten, in vragenlijsten, in straatinterviews en via de herindelingswebsite. Tijdens de zienswijzeperiode hebben verscheidene inwoners, organisaties en gemeenten zienswijzen ingediend. Deze zienswijzen en de reacties van de colleges van B&W van Wijdemeren en Hilversum zijn te vinden in bijlage A5 in Bijlagenboek A. Ook zijn er enkele verplichte hoofdstukken die volgen uit het wettelijk kader voor herindelingen: de Wet algemene regels herindelingen (arhi).

- Ondanks verschillen in 'stedelijkheid', passen Hilversum en Wijdemeren goed bij elkaar. De gemeenten zijn historisch, economisch en maatschappelijk verbonden. Inwoners waarderen het 'eigene', de gemeenschapszin, de natuur en voorzieningen in de buurt. Kwaliteiten vullen elkaar aan: een dorpse sfeer én het gemak van stedelijke voorzieningen. Hoofdstuk 2 beschrijft hoe de waarden, verbindingen en kwaliteiten een stevige basis zijn voor een toekomst samen.
- Dit plan gaat ook over kansen en uitdagingen voor de toekomstige gemeente. Niet alleen dienstverlening aan inwoners en ondernemers, maar ook de woning- en arbeidsmarkt, zorg, bereikbaarheid, de economie, versterken van sociale cohesie en uitdagingen voor energie, klimaat en natuur. In hoofdstuk 3 staan toekomstperspectieven die beschrijven hoe de herindeling bijdraagt aan goede dienstverlening, het gebruiken van onze kwaliteiten, de mogelijkheid om zélf te besluiten en hoe het zorgt voor meer invloed in Haarlem, Den Haag en Brussel.
- Het is belangrijk dat de lasten voor inwoners en ondernemers acceptabel zijn en dat de gemeentebegroting stevig en sluitend is. In hoofdstuk 4 staat hoe dit goed kan. Daarnaast staan hier de resultaten van een financiële 'herindelingsscan'. Deze geven een eerste indruk van de begroting voor de nieuwe gemeente vanaf 2027.
- Er zijn afspraken voor het onderbrengen van personeel van Wijdemeren in Hilversum, als de gemeenteraden het herindelingsadvies vaststellen. Die staan in hoofdstuk 5.
- Het herindelingsadvies wordt in 2025 en 2026 beoordeeld door de provincie en het Rijk. Hoofdstuk 6 is daar specifiek voor geschreven en beschrijft op een formele manier hoe het herindelingsadvies voldoet aan het 'beleidskader herindeling'.
- Niet alles in dit herindelingsadvies is tot in detail uitgewerkt. Dat is een bewuste keuze. Zo geven we de beide gemeenteraden de mogelijkheid om inhoudelijk en procesmatig kader te blijven stellen, en kunnen inwoners en ondernemers de komende jaren blijven vertellen wat zij belangrijk vinden. Tot 1 januari 2027 maken we het plan voor de nieuwe gemeente Hilversum met beide gemeenteraden en de samenleving steeds concreter en duidelijker. Hoofdstuk 7 beschrijft alle stappen.

In dit herindelingsadvies komen soms technische begrippen voor. In de begrippenlijst staan de voornaamste uitgelegd.

Participatieopbrengst in dit herindelingsadvies

Een opdracht van de gemeenteraden was om inwoners, ondernemers en organisaties bij het maken van dit herindelingsadvies te betrekken. Er was gevraagd om thema's die in de eerdere verkenningen vaak werden genoemd verder uit te diepen: buurten/wijken/identiteit, economie/ondernemerschap en natuur/landschap. In deze fase was het belangrijk om jongeren een plek te geven en te zorgen voor een hoge kwaliteit van het gesprek. In de zienswijzefase zetten we in op een zo groot mogelijke deelname.

Iedereen die dat wilde, kon meedenken. Er zijn oproepen gedaan in alle huis-aan-huisbladen, via sociale media, op posters langs grote wegen en in bushokjes, en op openbare digitale schermen. Iedereen kon reageren op stellingen op de herindelingswebsite en daar ideeën indienen, meedoen aan vier fysieke participatieavonden en aan straatinterviews in alle dorpen en wijken.
De resultaten zijn transparant teruggekoppeld op de website, met de mogelijkheid om daar nog op te reageren. Alle input is terug te vinden op de herindelingswebsite, via deze QR code.

De participatieopbrengst komt op verschillende plekken terug in hoofdstuk 3, in aparte tekstkaders. In hoofdstuk 7 staat hoe de participatie tot 1 januari 2027 verder vorm krijgt.

Foto: Margot Brakel

Wijdemeren en Hilversum hebben een gezamenlijke geschiedenis

Hilversum en de dorpen in Wijdemeren ('s-Graveland, Kortenhoef, Ankeveen, Nederhorst den Berg, Loosdrecht en Breukeleveen) onderhielden stevige economische en culturele relaties doordat zij dicht bij elkaar lagen. De stad en de dorpen ontwikkelden zich steeds, in dezelfde tijdgeest en omstandigheden.

11e-14e eeuw: ontginning van het Gooi en de Veengebieden

In de middeleeuwen maakten boeren de moerassige veengrond geschikt voor landbouw en veeteelt. Dat heet ontginnen. In deze periode ontwikkelden nederzettingen zoals Kortenhoef, Ankeveen en Loosdrecht, maar ook Hilversum. Rond de 13e eeuw werd de turfwinning een belangrijke economische activiteit. Dit leidde tot grote veranderingen in het landschap, zoals de vorming van de Loosdrechtse Plassen. Hilversum was ook betrokken bij turfhandel en brandstofvoorziening aan omliggende steden, zoals Utrecht en Amsterdam. Door spanningen tussen de bisschop van Utrecht en de graven van Holland verschoven regionale grenzen regelmatig.

16e-17e eeuw: de opkomst van het Gooi als regio

Zeker nadat Hilversum in 1424 onafhankelijk werd, werd het een groeiend agrarisch dorp, en de regionale kern voor handel en nijverheid. Dorpen zoals Ankeveen en 's-Graveland maakten deel uit van dezelfde regionale handelsnetwerken, waarin landbouwproducten en turf werden verhandeld. De regio kwam duidelijker als regio in beeld toen zich in de 17e eeuw rijke Amsterdammers vestigden. Niet alleen in 's-Graveland, maar ook in Hilversum. Buitenplaatsen en landgoederen zoals Trompenburgh in 's-Graveland en villaparken in Hilversum droegen bij aan economische ontwikkeling en leverden veel werkgelegenheid op.

18e-19e eeuw: groei van de textielnijverheid

In de 18e eeuw begon Hilversum zich te ontwikkelen als een centrum voor textielnijverheid. Dit had ook een regionale uitstraling, omdat arbeiders en ambachtslieden uit omliggende dorpen naar Hilversum kwamen voor werk. Dorpen als Kortenhoef en Loosdrecht waren sterk agrarisch georiënteerd, maar maakten deels gebruik van Hilversumse markten en ambachtslieden voor handel. Hilversum werd in die tijd een lokaal economisch centrum waar de producten van de omliggende veengebieden en dorpen verhandeld konden worden.

19e eeuw: groei door aanleg van infrastructuur

Hilversum werd in 1874 aangesloten op het landelijk spoorwegnet en was eindstation voor de Gooise Stoomtram. De 's-Gravelandse paardentram verbond station Hilversum met 's-Graveland, tot vlakbij de Smidsbrug. De Gooise Vaart werd doorgetrokken tot de Oude Haven. Dit bevorderde de mobiliteit en handel tussen de dorpen en Hilversum, wat de regio economisch versterkte.

Paardentram 's-Graveland
Bron: Streekarchief Gooi en Vechtstreek

20e eeuw: ontwikkeling van de mediastad en recreatie

In de 20e eeuw groeide Hilversum uit tot het centrum van de Nederlandse omroep- en media-industrie. Hoewel dit in eerste instantie geen directe link had met de dorpen van Wijdemeren, trok de groei van Hilversum wel mensen aan uit omliggende plaatsen voor werk. Tegelijkertijd ontwikkelden de Loosdrechtse Plassen zich in de 20e eeuw tot een populaire recreatiebestemming, met name voor watersport. Ook veel Hilversummers bezochten de plassen voor ontspanning en vakantie, waardoor er een toeristische en recreatieve wisselwerking ontstond tussen Hilversum en Wijdemeren.

20e eeuw: gedeelde suburbanisatie

Vanaf de tweede helft van de 20e eeuw groeiden zowel Hilversum als de omliggende dorpen in bevolking door suburbanisatie. Mensen trokken weg uit grote steden zoals Amsterdam en vestigden zich in het groenere Gooi en de Vechtstreek. Hilversum en de dorpen in Wijdemeren groeiden. Hilversum werd door stadsarchitect W.M. Dudok een complete tuinstad. De dorpen werden steeds meer woonkernen voor forensen die in Hilversum of de Randstad werkten.

Laat 20e eeuw: regionale samenwerking en fusie

In de tweede helft van de 20e eeuw en het begin van de 21e eeuw wordt de regio Gooi en Vechtstreek, waar Hilversum en Wijdemeren deel van uitmaken, steeds meer gezien als één regio. Gemeenten begonnen samen te werken op gebieden zoals infrastructuur, toerisme, het sociaal domein, natuurbeheer en economische ontwikkeling. In 2002 werd de gemeente Wijdemeren gevormd door een fusie van de dorpen ‘s-Graveland, Loosdrecht en Nederhorst den Berg. Deze nieuwe gemeente maakte de samenwerking met de regiogemeenten makkelijker, waardoor Wijdemeren inmiddels onlosmakelijk aan deze regio is verbonden.

2. Onze kwaliteiten en identiteiten

2. Onze kwaliteiten en identiteiten

De toekomstige gemeente gaat niet 'iets nieuws doen', maar gebruikt en versterkt wat er al is. Er is veel om trots op te zijn: hechte gemeenschappen met karakter, in een aantrekkelijke mix van wonen en werken. De toekomstige gemeente staat op een stevige basis van gedeelde waarden, unieke kwaliteiten en bestaande verbindingen.

Inwoners wonen hier met plezier omdat er een hoge levenstandaard is, met:

- Werk, buurtvoorzieningen en stedelijke voorzieningen dichtbij
- Het eigene: verschillende identiteiten en gemeenschapszin
- Kwaliteit en verscheidenheid van de omliggende natuur
- Unieke economische topsectoren: media en toerisme/recreatie

De toekomstige gemeente combineert de stedelijke levendigheid, dorpse sfeer en landelijke rust. In dit hoofdstuk beschrijven we welke kwaliteiten Wijdemeren en Hilversum meebrengen. We kijken specifiek naar wijken, kernen en gemeenschappen, een gezonde leefomgeving, en economie en ondernemerschap.

Markt Hilversum - Foto: Studio Kastermans

2.1 Wijdemeren, Hilversum en Gooi en Vechtstreek in beeld

Wijdemeren is een gemeente met een overwegend landelijk en recreatief karakter, met nadruk op water, natuur en kleinschalige dorpen. De gemeente bestaat uit zes dorpen, die langs historische ontginningslinten zijn ontstaan: Ankeveen, Breukeleveen, Kortenhoef, Nederhorst den Berg, Loosdrecht en 's-Graveland. Er wonen zo'n 24.500 inwoners in 11.000 huishoudens en er zijn ongeveer 11.000 arbeidsplaatsen.

Wijdemeren staat vooral bekend om de vele recreatiemogelijkheden in het groene en waterrijke cultuurlandschap. Dit landschap kreeg vorm door menselijke acties: zand- en turfwinning, drooglegging, landbouw en de aanleg van buitenplaatsen. De bijzondere combinatie van wonen, erfgoed, natuurbeheer, recreatie en landbouw in het groenblauwe landschap maakt Wijdemeren uniek.

Alle dorpen hebben een sterk eigen karakter en ontstaansgeschiedenis. Er is veel energie en de inwoners zijn ondernemend en trots op het lokale verenigingsleven. Het behouden en versterken van identiteit, erfgoed, sociale cohesie en voorzieningen is daarmee een belangrijke opgave. Net als het blijven vinden van een goed evenwicht tussen natuurlijke waarden en natuurgebruik, en het bevorderen van ondernemerschap en mobiliteit.

Hilversum is de centrumgemeente van de Gooi en Vechtstreek. Een complete gemeente met stadse en dorpse kenmerken en regionale voorzieningen zoals een ziekenhuis, drie treinstations, cultuur, onderwijs en detailhandel. Hilversum bestaat uit acht wijken: zeven in het stedelijke gebied en de Hilversumse Meent aan de noordgrens met Bussum. Er wonen zo'n 94.500 inwoners in 45.000 huishoudens. Hilversum is landelijk bekend als Mediastad, met een rijke geschiedenis van radio en televisie en een bruisende creatieve industrie. Er zijn zo'n 50.000 arbeidsplaatsen in alle economische sectoren.

Hilversum is ook een tuinstad: stadsbouwmeester Dudok ontwierp een compacte, complete stad van samenhangende jaren '30 architectuur. Met wijken waarin gemeenschap, gezondheid, voorzieningen en goede woningen centraal staan en de bossen en heidevelden eromheen worden beschermd.

De 37 buurten in Hilversum zijn heel verschillend. Dat geldt ook voor de werklocaties. In alle wijken en werklocaties zijn verenigingen van inwoners en ondernemers actief. Elke plek heeft zijn eigen kwaliteiten en uitdagingen. Hierdoor zijn het gebiedsgericht werken en maatwerk belangrijk, met aandacht voor ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid, kansengelijkheid en economische vitaliteit.

Wijdemeren en Hilversum zijn al verbonden

Wijdemeren heeft van alle buurgemeenten de stevigste banden met Hilversum. Dat bleek uit een verkenning naar verplaatsingspatronen van en naar Wijdemeren die door de gemeente Wijdemeren in het voorjaar 2024 werd gemaakt. Onderstaande figuur komt uit die verkenning.

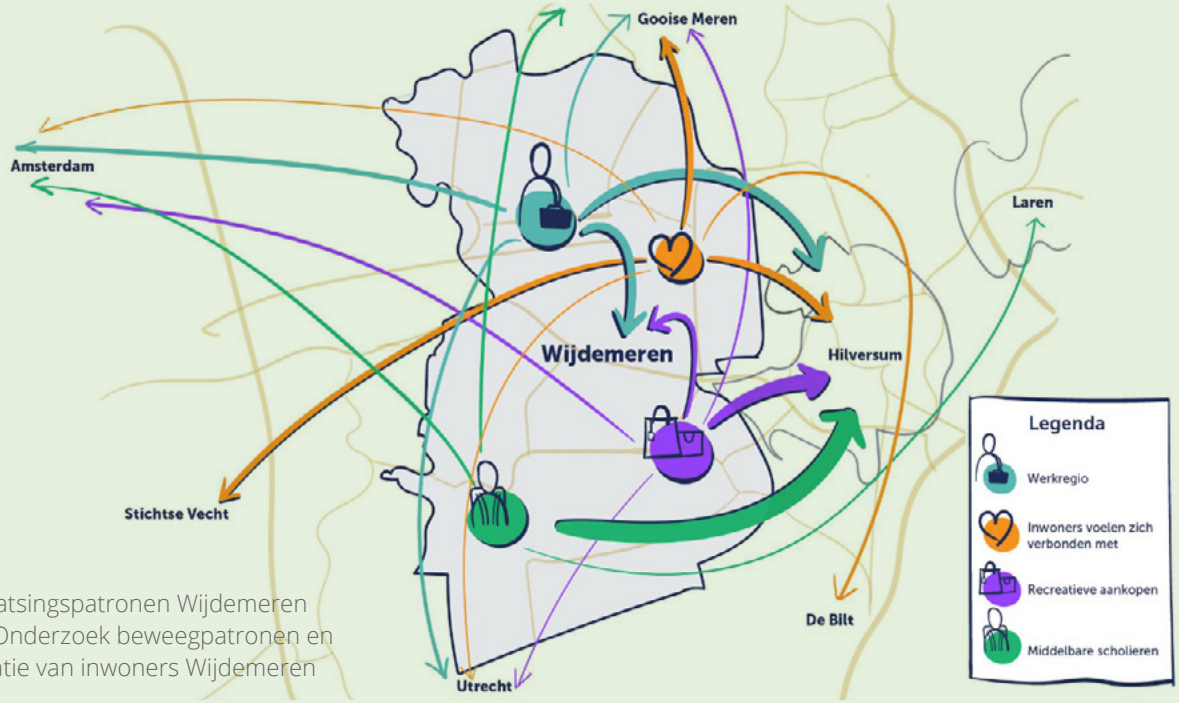

Verplaatsingspatronen Wijdemeren
Bron: Onderzoek beweegpatronen en oriëntatie van inwoners Wijdemeren

Cijfers over verbinding

- Hilversum is voor Wijdemeerders de belangrijkste verhuisbestemming. In 2022 verhuisden 265 Wijdemeerders naar Hilversum (7%). Voor Hilversummers staat Wijdemeren op plek 4 om naar toe te verhuizen. In 2022 ging het om 245 verhuizingen (7%) (Bron: WIMRA 2023)
- De meeste bedrijfsverplaatsingen binnen de regio in de periode tussen 2011 en 2020 vonden plaats tussen Wijdemeren en Hilversum. Van Wijdemeren vertrokken 43 bedrijven naar Hilversum. En van Hilversum vertrokken 83 bedrijven naar Wijdemeren (Bron: Ecorys 2021)
- Van de beroepsbevolking die buiten Wijdemeren werkt, werkt het grootste deel in Hilversum, namelijk 19%. Hilversummers vullen de meeste banen in Wijdemeren in 'van buiten'.
- Wijdemeerders doen de meeste dagelijkse aankopen in Wijdemeren zelf: 73%. 18% van de bestedingen gebeurt in Hilversum. Van de recreatieve aankopen doen inwoners van Wijdemeren dat voor 11% in Wijdemeren en voor bijna een derde (32%) in Hilversum. Dat is bijna net zoveel als er online wordt gekocht (35%).
- Hilversum is de belangrijkste bestemming van het Wmo-vervoer vanuit Wijdemeren. Van de top 15 meest bezochte locaties zijn er 12 zorglocaties, waarvan 58% in Hilversum en 25% in Wijdemeren zelf. 80% van de ritten van het Wmo-leerlingenvervoer gaat van Wijdemeren naar Hilversum toe.

Samen...

- ...wonen er 120.000 inwoners op een totale oppervlakte van 122,71 km2. Dat is qua inwoneraantal de 26e gemeente van Nederland (nu staat Hilversum op 37 en Wijdemeren op plek 235). Als het gaat om oppervlakte is de toekomstig gemeente de 105e van Nederland. Nu staat Wijdemeren op plek 185 en Hilversum op 241.
- ...hebben Wijdemeren en Hilversum 1.773 gemeentelijke, provinciale en Rijksmonumenten en 4 beschermde stads- en dorpsgezichten. Dat betekent dat de toekomstige gemeente stevig in de top-10 van erfgoedgemeenten staat.

Gooi en Vechtstreek

Wijdemeren en Hilversum behoren tot de regio Gooi en Vechtstreek. In de regio wonen zo'n 245.000 inwoners. De regio ligt centraal in Nederland en is goed verbonden met omliggende grote steden via de weg en het spoor. De regio is bijzonder door het vele cultuurhistorische erfgoed en de verschillende landschappen, de natuur en de kernen daarin.

Gemeenten en inwoners zijn tevreden over de regionale samenwerking. Er is solidariteit: grotere en kleinere gemeenten zien en waarderen elkaar en kunnen samen meer dan alleen. Inwoners merken dat bijvoorbeeld in de dienstverlening voor volksgezondheid (GGD), afvalinzameling (GAD), de ambulancedienst, het streekarchief, het Wmo-vervoer en leerlingenvervoer, jeugdzorg en Veilig Thuis.

Gooi en Vechtstreek is ook het werkgebied van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek en onderdeel van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Belangrijke regionale partners zijn het Waterschap, Natuurmonumenten, het Goois Natuurreservaat, de woningcorporaties, zorgorganisaties, onderwijsinstellingen, gecontracteerde partijen (jeugd, Wmo) en de omgevingsdienst (OFGV). Het verbeteren van strategische belangenbehartiging is een belangrijke regionale uitdaging.

Samenwerken aan brede welvaart in gooi en vechtstreek

De verschillen in landschap en cultuur in de regio Gooi en Vechtstreek zijn uniek in Nederland. Het is hier fantastisch wonen. Onze regio combineert een prettig leefklimaat met voorzieningen dichtbij en werk in de steden. In vergelijking met het gemiddelde in Nederland zijn inwoners hier gemiddeld gezonder, zekerder van hun baan, meer maatschappelijk betrokken, tevredener met hun huis en gelukkiger. Natuurlijk zijn er binnen de regiogemeenten ook verschillen tussen bevolkingsgroepen.

Onze regio behoort niet alleen tot de hoogst scorende regio's, maar ook tot de hardst groeiende. Onderzoeken naar 'brede welvaart' laten een voorzichtig patroon tussen brede welvaartontwikkeling en de mate van samenwerking in de regio zien.

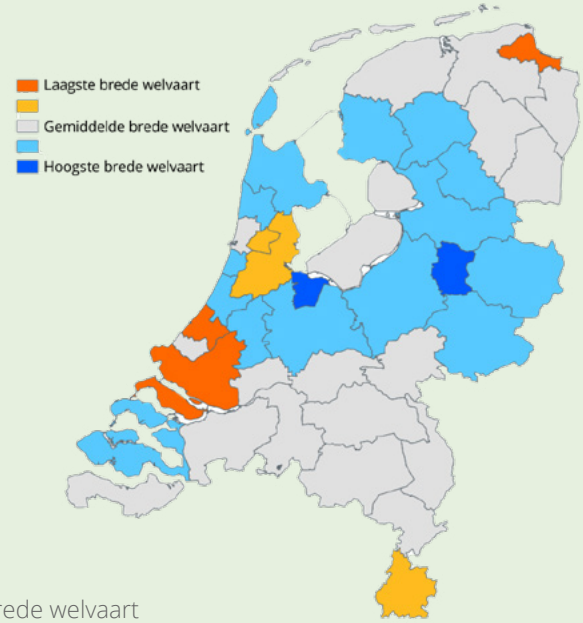

Brede welvaart
Bron: RaboResearch, Universiteit Utrecht

Wijdemeren, Hilversum, Gooise Meren, Huizen, Blaricum, Laren en Eemnes werken al geruime tijd intensief met elkaar aan gezamenlijke uitdagingen op het gebied van mobiliteit, economie, wonen, voorzieningen, natuur en energie. Die samenwerking is formeel gebaseerd op een Gemeenschappelijke Regeling en inhoudelijk op de Regionale Samenwerkingsagenda.

Het versterken van bestuurs- en organisatiekracht is een terugkerend thema in de regio. De regionale samenwerking heeft krachtige deelnemende gemeenten nodig. De herindeling van Wijdemeren en Hilversum volgt op:

- De fusie van Loosdrecht, 's-Graveland en Nederhorst den Berg tot de gemeente Wijdemeren met zes kernen (Loosdrecht, Ankeveen, Kortenhoef, 's-Graveland, Nederhorst den Berg en Breukeleveen) in 2002
- De samenvoeging van de organisaties van Blaricum, Eemnes en Laren tot de BEL-combinatie (2008)
- De fusie van Bussum, Naarden en Muiden in 2016 tot de gemeente Gooise Meren
- De herindeling van Weesp bij Amsterdam in 2022

2.2 Kwaliteiten van wijken, kernen en gemeenschappen

Inwoners van Wijdemeren en Hilversum geven hoge rapportcijfers voor het wonen in deze gemeenten. In het onderzoek 'Wonen in de metropoolregio Amsterdam (MRA)' uit 2023 gaven inwoners van Wijdemeren een 8,4 voor 'tevredenheid met de woning' en een 8,0 voor 'tevredenheid met de buurt'. Hilversummers gaven een 8,0 voor 'tevredenheid met de woning' en een 7,8 voor 'tevredenheid met de buurt'. Op veel vlakken is dat hoger dan het gemiddelde in de MRA.

Veel inwoners van Wijdemeren en Hilversum vinden een dorps karakter en goed bereikbare voorzieningen belangrijk. Het 'dorpse karakter' gaat vaak over betrokkenheid. Een vriendelijke sfeer, waarin mensen elkaar groeten en helpen en oog hebben voor elkaar. Het gaat ook over een prettige en veilige woonomgeving, met rust en ruimte: een niet te hoge bouw, veel groen, en een goede en veilige openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeten en spelen. Ook wordt vaak gewezen op de belangrijke functie van buurthuizen, wijkcentra, buurtkamers, kantines van sportverenigingen, kleinere en grotere culturele podia en wekelijkse en jaarlijkse markten voor de sociale cohesie.

Bij voorzieningen noemen inwoners vaak: huisartsen, supermarkten, detailhandel en horeca in de buurt voor hun dagelijks leven. Maar inwoners vinden goed bereikbare 'stadse' voorzieningen ook belangrijk, zoals het ziekenhuis, scholen, de treinstations, winkelcentra en -straten, musea en grote culturele podia, filmhuizen en festivals. Wijdemeerders noemen het gebrek aan goede busverbindingen vaak als verbeterpunt.

Kenmerkend aan Wijdemeren en Hilversum zijn de verschillende dorpen, wijken en buurten. Verschillende woonmilieus en verschillende identiteiten, die aan de basis liggen van hechte gemeenschappen die met elkaar tegen een stootje kunnen. In de toekomstige gemeente worden die verschillen gezien als kracht.

Leefbaarheidcijfers Wijdemeren, 2023
(rapportcijfer 1-10)

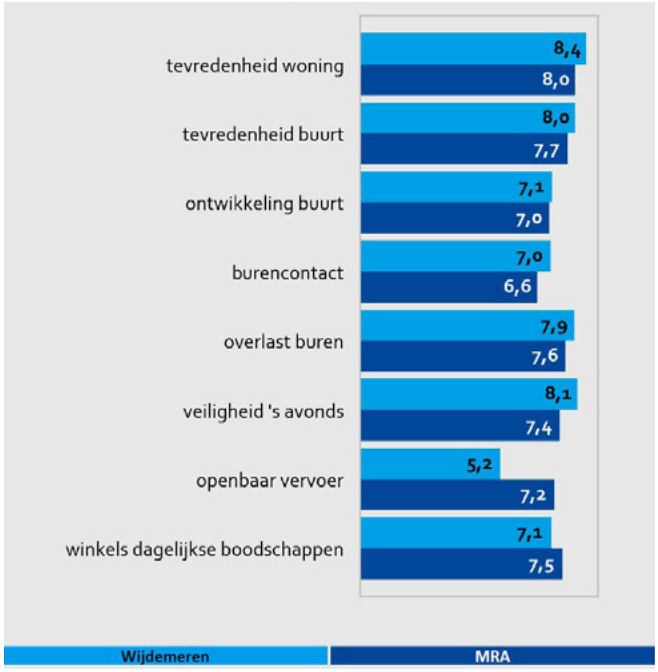

Leefbaarheidcijfers Hilversum, 2023
(rapportcijfer 1-10)

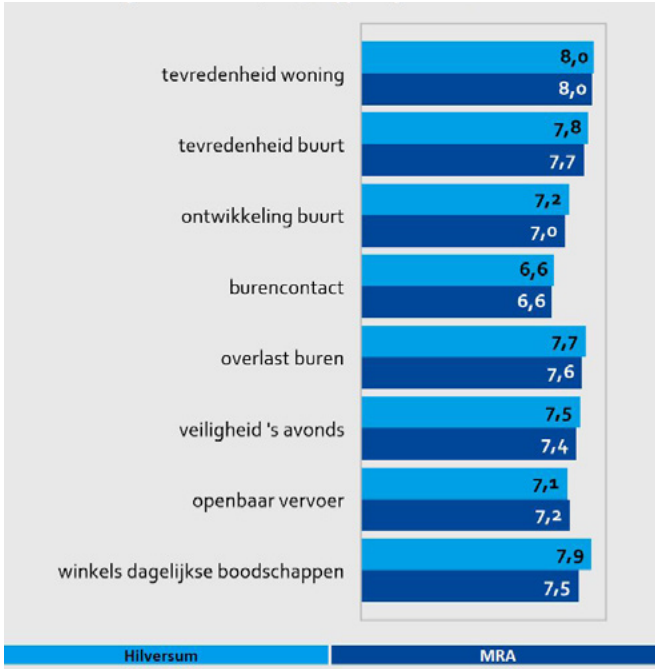

Leefbaarheidscijfers Hilversum en Wijdemeren – Bron: Wonen in de Metropoolregio Amsterdam 2023

Wijdemeren en Hilversum dorpen en wijken

Nederhorst den Berg

- 5.300 inwoners
- Trots op natuurkwaliteit en historische gebouwen, sterke betrokkenheid en verenigingsleven
- Aandachtspunten: behouden dorpskarakter en voorzieningen

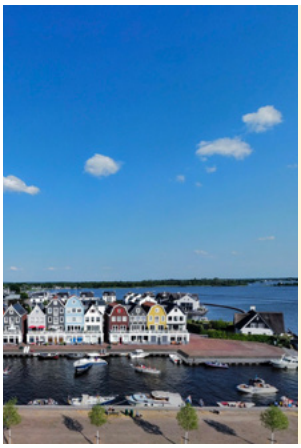

Loosdrecht

- 9.000 inwoners
- Toeristisch centrum in plassengebied
- Trots op natuur, ondernemers en cultureel en groen erfgoed (Kasteel-Museum Sypesteyn)
- Aandachtspunten: goede balans tussen natuur en recreatie, woningen bouwen

Kortenhoef

- 6.700 inwoners
- Trots op het rustige, groene karakter, mogelijkheden voor recreatie en dorpsgevoel
- Aandachtspunten: op peil houden van voorzieningen, bereikbaarheid en leefbaarheid in het dorp

‘s-Graveland

- 1.200 inwoners
- Bezoekerscentrum van Natuurmonumenten
- Trots op erfgoed en natuur (het dorpsgezicht)
- Aandachtspunten: de omgeving beschermen, leefbaarheid en behouden voorzieningen

Ankeveen

- 1.520 inwoners
- Startpunt schaats-, fiets- en wandeltochten
- Trots op de relatieve rust en de omliggende natuur, hechte gemeenschap, evenementen en erfgoed
- Aandachtspunten: behouden dorpskarakter en voorzieningen

Foto: Studio Kastermans

Breukeleveen

- 300 inwoners
- Trots op kleinschaligheid en de sterke gemeenschap
- Aandachtspunten: behouden natuurkwaliteit en behouden voorzieningen

Noordwest

- 7.725 inwoners
- Raadhuis, Mediapark en Beeld & Geluid
- Trots op rustig en mooi wonen en mooie inrichting van de ruimte
- Aandachtspunten: groenbeheer, doorstroming in woningen en meer diversiteit in bevolking

Noordoost

- 10.390 inwoners
- Naast station Hilversum Media Park
- Trots op sociale betrokkenheid en de natuur die dichtbij is
- Aandachtspunten: verkeersoverlast en behouden voorzieningen

Wijdemeren en Hilversum dorpen en wijken (vervolg)

Foto: Margot Brakel

Oost
- 22.310 inwoners
- Trots op woongenot, buurtgemeenschappen en voorzieningen dichtbij
- Aandachtspunten: meer ruimte voor groen en ontmoeten en voorkomen van verkeersoverlast

Foto: Margot Brakel

Zuidoost
- 10.715 inwoners
- Locatie van kantorenpark Sportpark, veel scholen en het regionale ziekenhuis
- Trots op het wonen in ruimte en rust en actieve wijkverenigingen
- Aandachtspunten: verkeersdoorstroming en groenbeheer

Hilversumse Meent
- 4.150 inwoners
- Kenmerkende hofjesopbouw, sociale verbondenheid en actieve vrijwilligers
- Trots op de groene gordel, veiligheid, rust en ruimte en het winkelcentrum
- Aandachtspunten: woningen en voorzieningen

Foto: Kick Smeets – PAW

Zuidwest
- 9.255 inwoners
- Trots op de groene en ruime opzet van de wijk en het winkelcentrum Kerkelanden met de voorzieningen
- Aandachtspunten: ruimte voor groen, beperken van verkeersoverlast en meer culturele voorzieningen

Zuid
- 17.695 inwoners
- Trots op de tuinwijk, winkelstraat Gijsbrecht van Amstel en de natuur om de hoek
- Aandachtspunten: verkeersdoorstroming, prettige openbare ruimte en wijkvoorzieningen

Centrum
- 10.225 inwoners
- Centrum voor de regio met station Hilversum, winkels, horeca en cultuur
- Trots op de voorzieningen
- Aandachtspunten: ruimtelijke kwaliteit (dorpskarakter) en meer ruimte voor groen

2.3 Kwaliteiten van een gezonde leefomgeving

De hoge waardering van inwoners voor het wonen in Wijdemeren en Hilversum heeft ook te maken met de natuur. Bijna iedereen vindt de diverse natuurgebieden in, om en tussen Hilversum en Wijdemeren erg waardevol. Inwoners genieten van het water, het platteland, de polders, de hei, de bossen en de landgoederen in beide gemeenten. Recreatieondernemers en agrariërs verdienen er hun brood en dragen bij aan natuurbeheer. Onderstaande figuur laat zien hoe dat bijzondere landschap in de voorbije eeuwen is ontstaan.

De natuur is divers en voor inwoners dichtbij en goed toegankelijk. Naast ruimte voor ontspanning, is de natuur ook de 'longen' van onze gezonde woonomgeving. In beide gemeenten zijn we er zuinig op, maar hebben ook zorgen over de afnemende kwaliteit van de natuurgebieden. Er is brede steun in de politiek en de samenleving om - waar nodig - alleen te bouwen bínnen de bestaande stad, wijken en dorpen. Beide gemeenten ondersteunen plannen van natuurorganisaties zoals Natuurmonumenten, het Plassenschap en het Goois Natuurreservaat om de kwaliteit van de natuur te verbeteren.

Ook het aanwezige groen binnen de kernen en wijken wordt gewaardeerd. In het bijzonder oude laan- en straatbomen, de botanische tuinen zoals het Pinetum Blijdenstein en de Costerustuin en goed onderhouden pleinen en plantsoenen. Een ruime opzet van wijken wordt ook als kwaliteit gezien, net als ons beleefbare erfgoed. Denk aan de vele landgoederen, villaparken en grote en kleine monumenten, die we vele honderden hebben.

De ontwikkeling van Gooi en Vechtstreek in vogelvlucht – Bron: Koersdocument Gooi en Vechtstreek, 2021

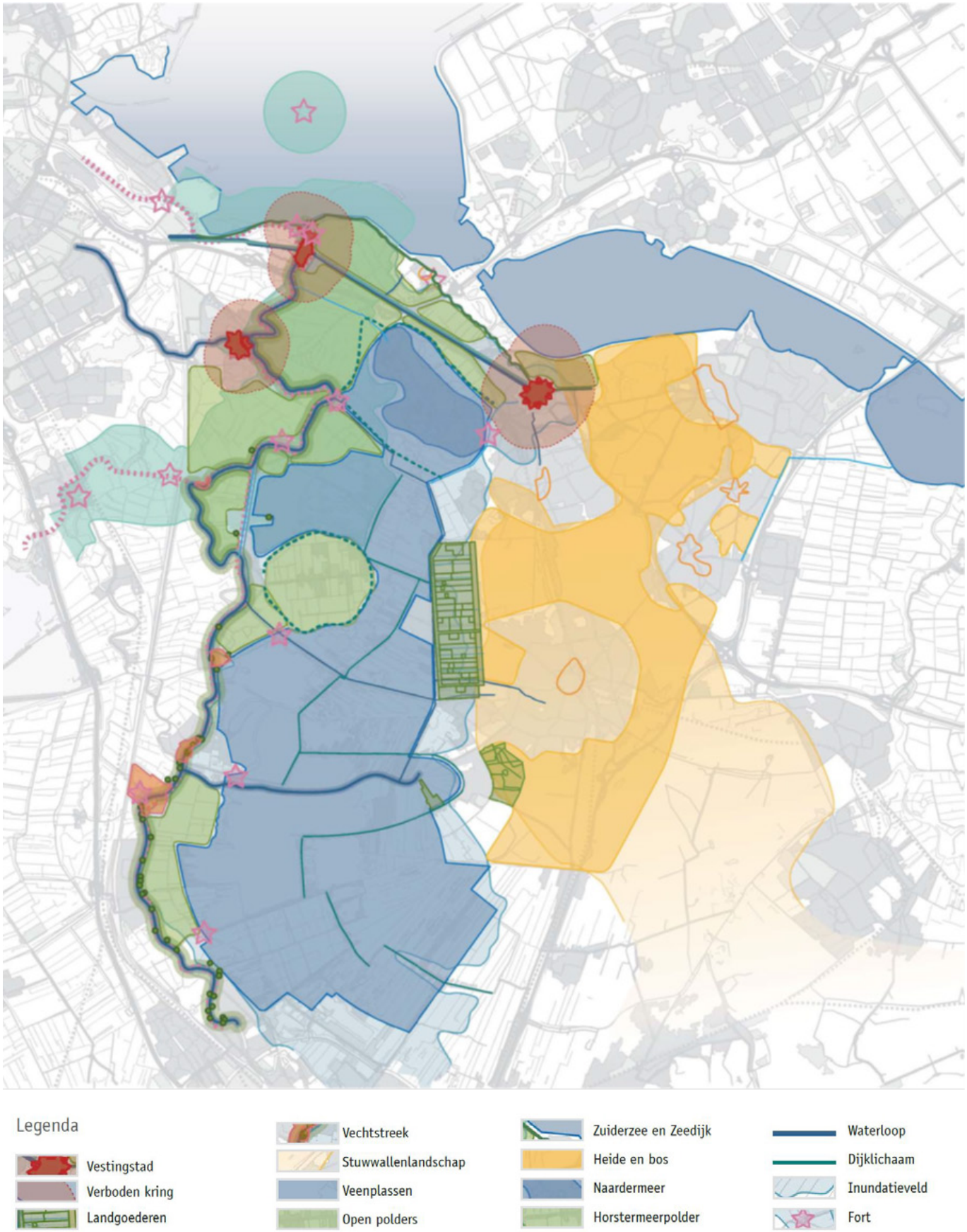

Kaart waardevolle landschapstypen en -structuren
Bron: Koersdocument Gooi en Vechtstreek, 2018

2.4 Economische kwaliteiten en ondernemerschap

Wijdemeren en Hilversum hebben allebei 'topsectoren' die in Wijdemeren en Hilversum veel meer voorkomen dan gemiddeld in Nederland.

In Wijdemeren is er een sterke toeristisch-recreatieve sector rondom het grote watersportgebied, met bootverhuur, horeca en accommodaties. Ook heeft Wijdemeren een agrarische sector, die met natuurorganisaties verantwoordelijkheid neemt voor het onderhouden van het kenmerkende cultuurlandschap van weilanden en polders.

Hilversum is de Mediastad van Nederland: thuisbasis van mediabedrijven (omroepen en productiebedrijven) en creatieve industrie. Er zijn veel mediabedrijven op het Media Park, maar ook op andere plekken in de stad.

De economie van Wijdemeren en Hilversum is ook gericht op dienstverlening en handel. In Hilversum en Wijdemeren zijn er ongeveer 15 formele werklocaties; van kleinere bedrijventerreinen in Wijdemeren tot grote parken, zoals het Mediapark en het Sportpark met het Europees hoofdkantoor van Nike in Hilversum. Op al die werklocaties hebben bedrijven zich verenigd en er zijn gemeente-brede ondernemersplatforms.

Gemeenten zijn trots op innovatieve bedrijven en middenstanders. Inwoners vinden het winkelaanbod in de dorpskernen, de wijken, winkelstraten en het regionale centrum van Hilversum belangrijk.

Mijndense sluis, toegangspoort tot het recreatiegebied

Beeld & Geluid op het Media Park

Winkelcentrum Kerkelanden

Bedrijventerreinen en kantorenlocaties in Wijdemeren en Hilversum

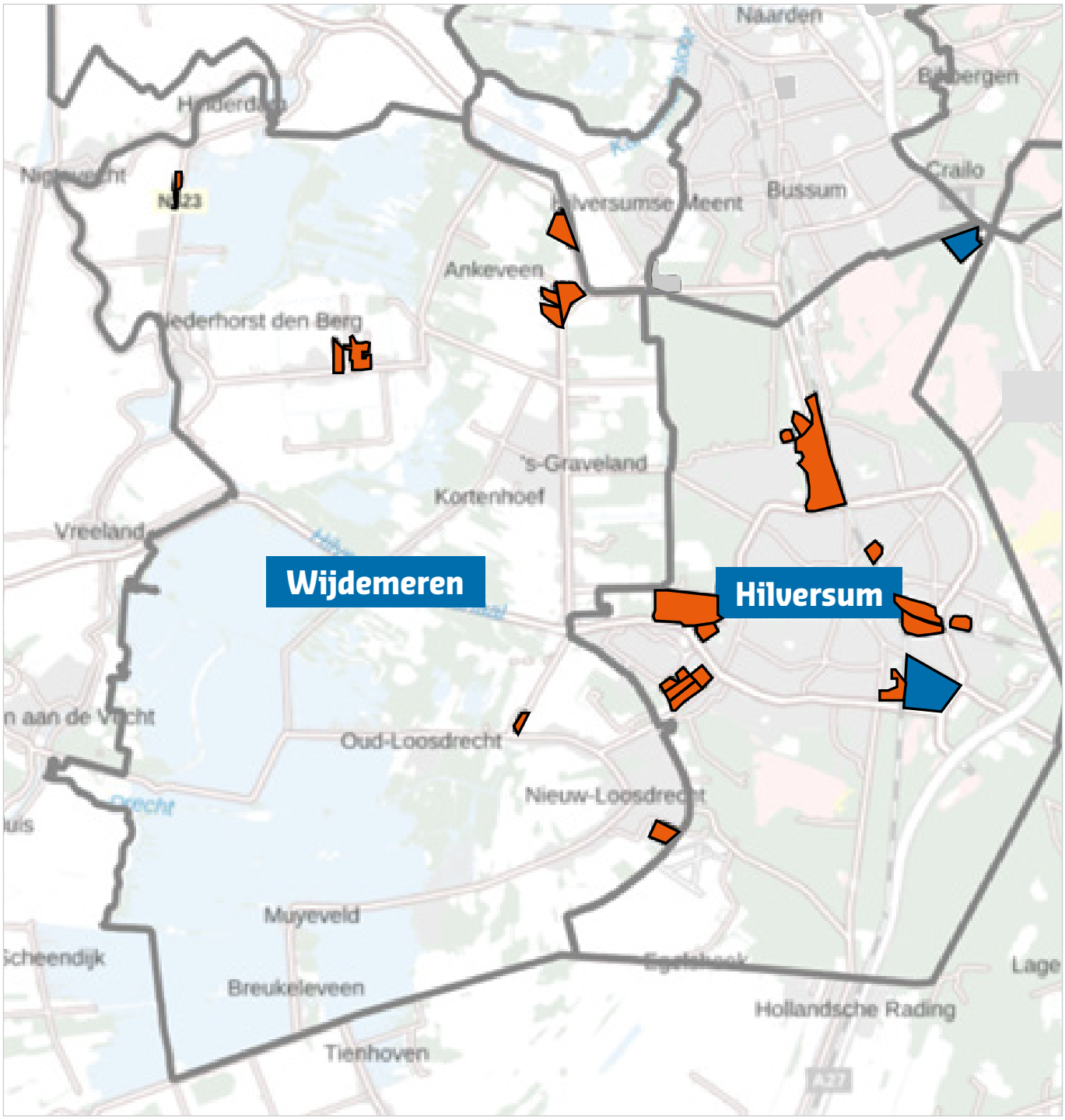

Bron: Plabeka (2024)

Kantorenlocatie

Bedrijventerrein

3. Ons toekomst-perspectief

3. Ons toekomstperspectief

Tijdens de participatieavond over 'sterke dorpen, wijken en buurten' zei een van de deelnemers: "De toekomstige gemeente moet gewoon de dingen goed doen en de verschillende kwaliteiten van de gemeente ondersteunen." De toekomstige gemeente gaat uit van de kracht van die verschillende kwaliteiten.

De nieuwe gemeente is op drie manier van meerwaarde:

- Een grotere begroting en organisatie maken meer mogelijk: betere dienstverlening, betere toegang tot voorzieningen, betere uitvoering van gemeentelijke projecten en beter beheer met kwaliteit.
- We blijven onze eigen keuzes maken over ons gebied en blijven ruimte bieden aan de vele identiteiten en kwaliteiten, door maatwerk en het ondersteunen van lokale initiatieven.
- We hebben meer invloed in Haarlem, Den Haag en Brussel voor investeringen in natuur, wonen, mobiliteit, economie, klimaat en energie en kunnen gebiedspartners beter aan ons binden.

In dit hoofdstuk staat een aantal toekomstperspectieven: een maatschappelijk, economisch, omgevings- en regionaal perspectief. Hierin nemen we ook de inbreng van participatie mee. Hierbij is het belangrijk de verwachtingen te managen over het tempo dat we hiermee kunnen maken. Een herindeling heeft veel impact op het gemeentebestuur en de gemeentelijke organisatie. Het zal best wat tijd en energie kosten om deze perspectieven na de herindeling met inwoners, ondernemers en organisatie te realiseren. De komende jaren gaan we eerst aan de slag met dienstverlening: de dingen die inwoners en ondernemers van ons verwachten zo goed mogelijk doen.

Als perspectief voor **inwoners** zien we mogelijkheden voor:

- Maatwerk in behoud en versterking van dorpen, wijken en natuur.
- Goed bereikbare voorzieningen: zorg, welzijn, sport, cultuur, onderwijs (waaronder kinderopvang).
- Meer vervoersmogelijkheden tussen Hilversum en de dorpen in Wijdemeren (fiets, ov/bus, deelmobiliteit, mobiliteitshubs) en het versterken van het ov-knooppunt Hilversum.
- Versnelling van de uitvoering van woningbouwplannen.
- Goede betrokkenheid bij beleid en plannen.

Als perspectief voor **ondernemers** zien we een stevigere en bredere economie:

- Het hele jaar door aantrekkelijk zijn voor toerisme, door recreatiemogelijkheden te versterken en te koppelen aan cultureel en archeologisch erfgoed, het mediaprofiel en citymarketing van Hilversum
- Meer samenwerking tussen economische sectoren, door netwerken te verbinden en door meer gemeentelijke projecten om lokaal op in te schrijven
- Toegang tot nieuwe markten en klanten, onderwijs, locaties en economische fondsen.
- Meer mogelijkheden om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt op elkaar aan te sluiten.
- Schuifruimte en investeringen in duurzame bedrijvenlocaties, zodat groeiende bedrijven die meer ruimte nodig hebben in de gemeente kunnen blijven.
- Blijvende ruimte voor de agrarische sector.

Als perspectief voor de **omgevingskwaliteit** zien we een goed evenwicht tussen bescherming en gebruik van de ruimte:

- Het verbinden van natuurgebieden, wat zorgt voor betere ecologische verbindingen, sterkere bufferzones en meer recreatieve mogelijkheden.
- Meer regie op watermanagement en landschapsbeheer, door betere samenwerking met gebiedspartners vanuit één duidelijk natuurbeleid.

Opbrengst jongerenparticipatie

De gemeenteraden van Wijdemeren en Hilversum hebben specifiek aandacht gevraagd voor participatie van jongeren. De toekomstige gemeente is er ook van en voor hen. Op 21 oktober 2024 spraken zo'n 35 jongeren uit Wijdemeren en Hilversum samen over de toekomst van de gemeente. Wonen, ov en mobiliteit, behoud van de natuur, meer opleidingsmogelijkheden en communicatie werden als belangrijkste aandachtspunten genoemd.

Wonen

Zowel Hilversumse als Wijdemeerse jongeren geven aan tevreden tot zeer tevreden te zijn over hun woonplaats. Graag willen ze er kunnen blijven wonen. Op dit moment zijn er bijna geen passende woningen te vinden voor jongeren en/of voor starters. Hoewel er landelijk een woonprobleem is, moet de nieuwe gemeente voorrang geven aan het behouden van jongeren in de gemeente. Dat kan door beleid te ontwikkelen dat nieuwe en passende woningen mogelijk maakt, speciaal voor deze doelgroep.

Openbaar vervoer en mobiliteit

Voor de jongeren die afhankelijk zijn van fiets en ov, is mobiliteit een belangrijk onderwerp. In Wijdemeren zijn de fietspaden niet goed verlicht en slecht onderhouden. Om ergens te kunnen komen, is het station van Hilversum een noodzakelijke tussenstop. Ook goede busverbindingen ontbreken. "Zeker in Nederhorst den Berg zit je behoorlijk geïsoleerd", zei een jongere uit Wijdemeren. De nieuwe gemeente moet breed naar mobiliteit kijken om het best mogelijke voor alle inwoners te organiseren. Een van de belangrijkste verbeterpunten is de uitbreiding van de verbindingen voor openbaar vervoer in Wijdemeren. Met hierbij speciale aandacht voor de verbindingen naar het uitgaansleven in Hilversum. Hierdoor wordt het voor jongeren makkelijker om deel te nemen aan sociale activiteiten en evenementen.

Behouden van natuur en recreatiemogelijkheden

Het is heel belangrijk om de prachtige natuur en recreatiemogelijkheden van Wijdemeren en Hilversum te behouden en om er goed mee om te gaan. Deze unieke omgeving biedt niet alleen ontspanning, maar ook een kans voor jongeren om actief en gezond te blijven. We moeten een balans vinden tussen ontwikkeling en behoud. Zo kunnen we ervoor zorgen dat er in alle plannen van de nieuwe gemeente rekening wordt gehouden met de natuur.

Aanbieden van meer opleidingsmogelijkheden

Het is belangrijk dat er meer opleidingsmogelijkheden komen in de nieuwe gemeente. Door samenwerkingen met lokale instellingen kunnen we bijvoorbeeld HBO- en universitaire opleidingen aanbieden. Daardoor krijgen jongeren de kans om dichtbij huis hun toekomst op te bouwen.

Communicatie

Jongeren geven aan serieus aangesproken te willen worden door de gemeente. Zowel in communicatie maar ook in politieke activiteiten is er op dit moment bijna geen initiatief voor jongeren. Een speciale kieswijzer voor jongeren voor de gemeenteraadsverkiezingen werd genoemd als mogelijk middel waarmee jongeren de lokale politiek makkelijker kunnen vinden. Met deze acties kan de nieuwe gemeente een omgeving maken waarin jongeren zich gesteund voelen, volop kansen krijgen en zich kunnen ontwikkelen in een aantrekkelijke en leefbare gemeente. Zo wordt talent voor de gemeente behouden en zijn jongeren een meetellend onderdeel van de gemeenschap.

3.1 De toekomstige gemeente

Door het toevoegen van Wijdemeren aan Hilversum ontstaat in één keer een grotere gemeente, die mogelijk het beste van twee werelden biedt: stedelijke levendigheid en landelijke rust in een groenblauwe, goed verbonden omgeving.

Na de herindeling heet de gemeente 'Hilversum'. De dorpsnamen van Ankeveen, Breukeleveen, Kortenhoef, Nederhorst den Berg, Nieuw-Loosdrecht, Oud-Loosdrecht en 's-Graveland blijven bestaan. De naam 'Wijdemeren' verdwijnt door de herindeling. De grenzen van de gemeente zijn hiernaast en in bijlage A1 weergegeven.

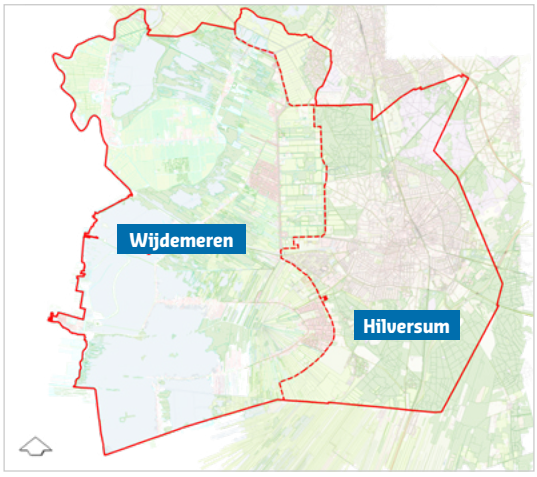

Nieuwe gemeentegrens

Dienstverlening

De komende jaren gaan we aan de slag met dienstverlening: de dingen die inwoners en ondernemers van ons verwachten zo goed mogelijk doen. We hebben oog voor individuele inwoners en ondernemers. Onze dienstverlening is gebaseerd op zes kernwaarden:

- **Vertrouwen** – we gaan in ons handelen uit van de oprechtheid van onze inwoners, ondernemers en partners
- **Eenvoud –** we streven in onze handelen naar eenvoud en zorgvuldigheid
- **Betrokkenheid –** we zijn betrokken bij onze gemeente, onze inwoners, ondernemers en partners
- **Professioneel –** we verstaan ons vak en werken effectief samen
- **Inclusief –** we behandelen de ander op basis van gelijkwaardigheid en sluiten niemand uit
- **Duurzaam –** we streven naar duurzame oplossingen voor onze inwoners, ondernemers, gemeente en omgeving

De gemeentelijke organisatie van Hilversum wordt door de samenvoeging met Wijdemeren zo'n 25% groter, tot ongeveer 1.000 medewerkers. Er zal dus genoeg algemene én specialistische kennis aanwezig zijn in de gemeente. Een gemeente van deze grootte kan ook blijven investeren in (digitale) dienstverlening voor bijvoorbeeld vergunning- en subsidieaanvragen en informatievoorziening tegen stabiele prijzen. Dat is belangrijk, omdat de afstand voor sommige inwoners van Wijdemeren tot de baliefuncties in Hilversum groter wordt. Er is ruimte voor maatwerk en 'verbinders', zoals buurt- en dorpscoördinatoren. Zij kunnen initiatiefnemers uit de samenleving goed begeleiden in de samenwerking met de gemeente.

Dienstverlening aan 120.000 inwoners

De organisaties van Wijdemeren en Hilversum hebben op dit moment al een vergelijkbaar dienstverleningsconcept: een centrale baliefunctie in het gemeentehuis/kantoor, een eigen klantcontactcentrum en een eigen digitaal portaal (één-loketgedachte). Beide organisaties scoren op klanttevredenheid een voldoende en hebben ontwikkelpunten.

Kerncijfers 2023	Hilversum	Wijdemeren	Totaal
Baliebezoeken	47.000	5.000	52.000
Telefonisch contact met KCC	62.000	22.000	84.000
Bezoekers website	678.000	125.000	803.000
Meldingen openbare ruimte	12.000	3.000	15.000

Bron: interne rapportages Wijdemeren en Hilversum

3.2 Maatschappelijk perspectief: dorpen- en wijkenbeleid

Het behouden en versterken van de verschillende identiteiten en sociale cohesie in gemeenschappen vraagt om een actief dorpen- en wijkenbeleidmet agenda's voor wijken en dorpen. Wijdemeren heeft goede ervaringen met het dorpenbeleid en de dorpscoördinatoren. Hilversum heeft goede ervaringen met een wijkbeleid, buurtbudgetten en aanspreekpunten voor de wijk: een wijkwethouder, -regisseur, -boa (buitengewoon opsporingsambtenaar) en -agent. In beide gemeenten werken samenwerkingspartners in zorg en welzijn al vaak gebiedsgericht. Daardoor zijn in de afgelopen jaren veel waardevolle contacten, netwerken en structuren ontstaan.

De opgebouwde structuren, kennis, netwerken en andere middelen willen we graag behouden.

Daarom voegen we het dorpenbeleid van Wijdemeren en het wijkenbeleid van Hilversum samen. Maatwerk is hierbij belangrijk. Er is en blijft genoeg geld voor bewonersinitiatieven, ondersteuning (wijk- of dorpscoördinator, boa) en uitvoeringskracht. We zien hierbij een duidelijk verband met het belang van voorzieningen en (ondersteuning van) sport-, cultuur- en verenigingsleven, en met het gesprek met samenwerkingspartners om op ongeveer dezelfde manier gebiedsgericht te werken, zoals beschreven in paragraaf 3.1.

Naast het samenvoegen van het beleid, stellen we richting 1 januari 2027 samen met inwoners 'cv's' op voor dorpen en wijken. Zo brengen we de kwaliteiten van de dorpen en wijken goed in beeld en kunnen we deze overdragen aan de nieuwe gemeenteraad.

Sportverenigingen vervullen een belangrijke maatschappelijke functie in dorpen en wijken – Fotograaf: Wiebe de Jager

Trends en ontwikkelingen tijdens de herindeling

De herindeling krijgt vorm in een tijd waarin er in Nederland veel in beweging is: maatschappelijk, ruimtelijk, economisch en financieel. De toekomstige gemeente krijgt te maken met deze trends en ontwikkelingen.

Duurzaamheid en klimaatadaptatie

We hebben te maken met wereldwijde klimaatveranderingen. Die leiden tot extremere weersomstandigheden die vaker voorkomen. Door het opmaken van natuurlijke hulpbronnen en toenemende energievraag, hebben we al te maken met een energietransitie. Iets vergelijkbaars gaat de komende jaren ontstaan voor zoetwaterbeschikbaarheid en -kwaliteit.

Ruimtedruk

De kwaliteit van de leefomgeving in veel gebieden staat onder druk door intensiever gebruik. Dat geldt voor de stad, de dorpen en natuurgebieden, en dan met name voor de bodem. In alle gebieden moet er een goed evenwicht worden gevonden tussen bescherming, verbetering en gebruik.

Demografie, wonen, voorzieningen en kansengelijkheid

We hebben de komende decennia te maken met bevolkingsgroei, dubbele vergrijzing, opvang van vluchtelingen en een kleiner wordende beroepsbevolking. Plekken om te wonen, ondersteuning en voorzieningen moeten meer worden gericht op de behoeften van de groeiende oudere bevolking. Tegelijk ligt er (landelijk) druk op de betaalbaarheid en toegankelijkheid van al onze voorzieningen voor zorg, ouderen en jeugd. Ook de krappe arbeidsmarkt is nu en in de toekomst een zorgpunt.

Economische ontwikkeling

Wereldwijde politieke spanningen, technologische ontwikkelingen en toenemende beschikbaarheid van informatie hebben veel gevolgen voor onze economie en de werkgelegenheid. Economische structuren veranderen steeds sneller door innovaties. Samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen wordt steeds belangrijker, ook voor behoud en versterking van onze economische topsectoren (creatieve industrie, zorg en toerisme).

Gemeentefinanciën

Gemeenten moeten meer taken van de Rijksoverheid overnemen, waar niet genoeg geld voor beschikbaar is. We merken nu nog de gevolgen van de taken uit het sociaal domein die we in 2015 moesten overnemen. Gemeenten werken sinds dit jaar met de Omgevingswet. De druk op gemeentelijke organisaties (bestuurlijk en ambtelijk) neemt hierdoor steeds verder toe. Veel gemeenten in Nederland staan door tekortschietende Rijksmiddelen voor een financieel ravijnjaar en er komen grote vervangingsopgaven van infrastructuur aan voor gemeenten.

Regionaal samenwerken helpt

Aan veel van deze trends en ontwikkelingen werken Wijdemeren en Hilversum al samen in de regio Gooi en Vechtstreek. Voorbeelden uit de Regionale Samenwerkingsagenda (RSA 2024) zijn: de regionale woningbouwafspraken en de huisvestingsverordening, toekomstperspectief voor bedrijventerreinen (Plabeka), toegang tot economische investeringsfondsen, de uitvoering van het Integraal Zorgakkoord,

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het beleidsplan bescherming en opvang, een hervormingsagenda voor jeugdzorg, de regionale energie strategie (RES), de toekomstbestendige Heuvelrug, het gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, afval- en grondstoffenbeleid en investeringen in ov-knooppunten, snelfietsroutes en busvervoer.

Passende voorzieningen voor maatschappelijke ondersteuning

Ook speelt de gemeente een belangrijke rol in de toegang tot allerlei vormen van zorg en welzijn. De gemeente blijft inwoners helpen om grip op hun eigen leven te hebben. Dat doet zij met voorzieningen voor maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp, inkomen, helpen bij het vinden van werk, het ondersteunen van mantelzorgers en ondernemers en meer aandacht voor eenzaamheid en mentale gezondheid. We werken vanuit het idee dat preventie, vroegtijdig ingrijpen en toegankelijke algemene voorzieningen beter zijn dan genezen.

Er wordt in regionaal verband al veel samengewerkt, wat integratie vergemakkelijkt. Voor veel sociale onderwerpen is de uitvoering in Wijdemeren en Hilversum vergelijkbaar. Zoals inburgering, handhaving, werken aan werk, leerlingenzaken, leerlingenvervoer, jeugdbeleid, toezicht op kinderopvang, samenwerkingsverbanden passend onderwijs, samenwerkingsagenda jeugd en onderwijs, en regionale inkoop jeugdhulp. Wel gelden in Wijdemeren en Hilversum soms andere regelingen en liggen er in de uitvoering soms net andere accenten. Zo heeft Wijdemeren een zwaarder accent op wijkgericht werken en sociale verbinding, met een Sociaal Wijkteam. Hilversum heeft een zwaarder accent op centrale dienstverlening en ruime subsidiëring van voorliggende en algemene voorzieningen. Na de herindeling gelden de Hilversumse regelingen en Hilversumse manier van aanvragen (digitaal of fysiek bij de balie op het Sociaal Plein). Mogelijk kunnen door de samenvoeging regelingen efficiënter worden ingericht.

Ook kan worden onderzocht of er aanvullende baliefuncties nodig zijn en welke onderdelen uit het sociale beleid van Wijdemeren kunnen worden overgenomen. Ten slotte overleggen we met samenwerkingspartners om op ongeveer dezelfde manier gebiedsgericht te werken.

Voor sport-, cultuur- en andere verenigingen zal er in de grotere gemeente meer deskundige ondersteuning zijn. Het subsidiebeleid van Hilversum zal gelden, met natuurlijk ruimte voor maatwerk. We onderzoeken de betekenis van voorzieningen en welke voorzieningen in wijken en kernen in de toekomst nodig zijn.

Een zichtbaar en aanspreekbaar gemeentebestuur

Burgemeester, gemeenteraads- en collegeleden zijn en blijven in alle dorpen en wijken zichtbaar en aanspreekbaar. Het is belangrijk dat de afstand tussen inwoners en bestuur klein blijft. Daarom blijven we samenwerken met dorps- en wijkverenigingen.

Daarnaast is de herindeling een goede aanleiding om nieuw participatiebeleid voor de gemeente te maken. Zodat inwoners die dat willen goed en op verschillende manieren betrokken kunnen zijn bij hun omgeving. Daarbij zoeken we ook naar moderne instrumenten. Denk aan dorps- of wijkraden, een burgerberaad, G100 of G1000 (door loting samengestelde representatieve groep inwoners om beleidsvoorstellen mee te bespreken), een participatieve begroting en digitale toepassingen of platforms. We denken dat daar in een ruimere gemeentebegroting meer mogelijkheden voor zijn.

Participatie over sterke dorpen, wijken en buurten

“Mensen wonen niet in een gemeente, maar in een gemeenschap.” Zo begon burgemeester Mark Verheijen van Wijdemeren de avond op 14 oktober 2024. De vraag: hoe gaan we op een goede manier om met de behoeften van de verschillende gemeenschappen in dorpen, wijken en buurten?

Behoud het goede en vernieuw waar nodig: van buurtschap naar nabuurschap

Inwoners vinden sociale cohesie belangrijk. Door het versterken van ‘buurtschap’ gaan we bijvoorbeeld eenzaamheid tegen: “Naar elkaar omkijken en er voor elkaar zijn, dat moet weer normaal worden.” Cohesie is niet iets dat op een beleidstafel bedacht wordt, maar ontstaat door generaties heen en door goede initiatieven ‘van onderop’. De gemeente moet die initiatieven faciliteren en ondersteunen. Volgens inwoners zijn er plekken nodig waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en moet de gemeente budget, kennis en praktische en doorlopende ondersteuning bieden. Hierbij kunnen bijvoorbeeld dorpscoördinatoren en wijkregisseurs een rol spelen.

Het is ook belangrijk om de juiste schaalgrootte te kiezen. Denk niet altijd op dorps- en wijkniveau, maar ook op buurtniveau, of soms zelfs op straatniveau. Kijk goed wat er nodig is op welke plek: de ene plek is de andere niet en op sommige plekken is er meer energie voor sociale initiatieven dan op andere plekken. Verschil mag er zijn en het is goed om van elkaar te leren: ga gluren bij de buren!

Verenigingen voor sport, cultuur, welzijn en duurzaamheid spelen een belangrijke rol in de sociale cohesie, zeker in de kernen van Wijdemeren. Blijf daarom de verenigingen die er zijn ondersteunen, maar kijk ook hoe cohesie in deze tijd vorm kan krijgen voor bijvoorbeeld jongeren.

Geef de gemeenschap een stem in bijvoorbeeld raden, platforms of panels

Inwoners willen dat de gemeenschap een stem krijgt en invloed heeft op beslissingen. Als dit goed gaat, krijgen inwoners meer vertrouwen in de gemeente en willen ze actiever meedoen. Een dorps- of wijkraad zoals nu in Ankeveen wordt bedacht, kan een goed model zijn. Maar er zijn ook andere mogelijkheden, zoals buurtplatforms (platform dat inwoners de kans biedt om samen te komen en eigen ideeën uit te wisselen en uit te voeren, zoals het nieuwe buurtplatform in de Riebeeck buurt) of wijkpanels (door loting samengestelde, diverse groepen inwoners die met de gemeente meepraten over beleid, zoals die in Leeuwarden en Grouw bestaan). We moeten verder onderzoeken welke vorm past bij iedere specifieke kern of buurt, met aandacht voor geld, tijd en middelen. Belangrijk is in ieder geval dat de gemeente aanbevelingen serieus neemt en goed in contact is en blijft met deelnemers en vrijwilligers.

Vind een goede balans tussen woningbouw, bereikbaarheid en groenbeheer

Inwoners vragen aandacht voor woningbouw voor jong en oud én voor het behoud van groen in en rond de dorpen en wijken. De toekomstige gemeente heeft de kans om de woningbouwopgave goed te combineren met het versterken van de kwaliteit en diversiteit van groen en leefbare openbare ruimtes. Ook bereikbaarheid is belangrijk om de kernen en wijken leefbaar te houden. Goede fiets-, wandel- en ov-verbindingen verbeteren sociale contacten. Goed onderhoud van het groen draagt ook bij aan de uitstraling, leefbaarheid en cohesie van en in de dorpen en wijken. Als de gemeenten samengaan, kunnen zij het groenbeheer verbeteren. Ecologisch beheer en een focus op biodiversiteit kunnen samengaan met klimaatbestendigheid en het tegengaan van hittestress. Daarnaast speelt het groen een belangrijke rol in het versterken van sociale contacten in de buurt: groenvoorzieningen, met onder andere bankjes, speeltuinen en wandelpaden, zijn plekken waar buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten. De oproep is: benut de eigenheid van de dorpen, wijken en buurten en maak gebruik van ideeën, bereidheid en de ervaring van bewoners als expert in hun wijk!

3.3 Economisch perspectief

Hilversum en Wijdemeren hebben kenmerkende economische structuren.

- In Hilversum is een belangrijk mediacentrum met de omroeporganisaties en bedrijven in de creatieve industrie. Dit trekt een dynamische arbeidsmarkt aan en zorgt voor een specifieke ruimtelijke inrichting (Mediapark, broedplaatsen). Hilversum heeft ook het Sportpark: de grootste kantorenlocatie in de regio met (inter-)nationale bedrijven. Ten slotte heeft Hilversum veel detailhandel, in het centrum en in de winkelstraten.
- Wijdemeren richt zich op (water-)recreatie, toerisme en de horeca, vooral rondom de Loosdrechtse Plassen. Dit heeft invloed op de ligging van jachthavens, vakantieparken, en horecaondernemingen. Dit deel van de economie is wel seizoensgebonden. Wijdemeren heeft daarnaast een kenmerkende agrarische sector, die ook een belangrijke rol speelt in het natuurbeheer. Die sector is overigens ook rondom de Hilversumse Meent te vinden. De detailhandel in Wijdemeren is niet heel groot, maar wel sterk.

Samen zijn Wijdemeren en Hilversum al voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor de economische kracht van de regio Gooi en Vechtstreek en de aantrekkelijke groenblauwe propositie uit de samenwerkingsagenda van de regio met de provincie Noord Holland. Zorg, media en toerisme zijn belangrijke regionale economische speerpunten. Daarnaast hebben Wijdemeren en Hilversum samen zo'n 15 formele werklocaties, met allerlei bedrijven en winkelgebieden en -straten in het centrum, wijken en kernen. Sommige bedrijventerreinen zijn functioneel, maar wel verouderd. Beide gemeenten zoeken binnen het stedelijk gebied naar nieuwe ruimte voor bedrijven en kantoren.

De economische visies en agenda's van Wijdemeren en Hilversum sluiten goed op elkaar aan en kunnen goed samengevoegd worden. Door netwerken te verbinden, kan de lokale economie sterker worden. De verschillende sectoren kunnen elkaar helpen en versterken. Daarbij denken we aan:

- Het heel jaar door aantrekkelijk zijn voor toerisme. Dat kan door recreatiemogelijkheden te versterken en te koppelen aan verschillend cultureel erfgoed, het mediaprofiel en de citymarketing van Hilversum. De gemeente kan zo aantrekkelijker worden voor dagtoerisme én voor langere verblijven. Dit draagt ook bij aan behoud en versterking van de natuur en van detailhandel (dagelijkse voorzieningen en markten).
- Naar mogelijkheden kijken voor passende inzet van het 'Stadsfonds' (zoals dat in Hilversum bestaat) in Wijdemeren. Als eerste voor de sector waterrecreatie.
- Meer en grotere gemeentelijke projecten voor ondernemers om op in te schrijven.
- Vernieuwing en verduurzaming van werklocaties, met schuifruimte, zodat groeiende bedrijven die meer ruimte nodig hebben in de gemeente kunnen blijven.
- Beter aansluiten van de werkgelegenheid op de arbeidsmarkt. Wijdemeren kan profiteren van het iets innovatievere economische karakter van Hilversum. Hilversum kan profiteren van meer ruimte en aandacht voor praktijkgeschoold werk in Wijdemeren.
- Toegang tot nieuwe markten en klanten, onderwijs, locaties en economische fondsen.
- Aandacht voor economische diversiteit en lokaal ondernemerschap. Specifiek de agrarische sector en het MKB.

De samengevoegde gemeente heeft een gecombineerd bruto regionaal product (brp) van zo'n 4 tot 5 miljard euro en biedt werkgelegenheid aan zo'n 61.000 mensen. Ongeveer een derde van de 52.000 banen in Hilversum is in de media en creatieve sector. De meeste van de 9.250 banen in Wijdemeren zitten in toerisme, recreatie en de agrarische sector. Beide gemeenten hebben een sterke zorgsector, samen goed voor zo'n 8.000 banen. Samen hebben Wijdemeren en Hilversum 679 verkooppunten (winkels).

61.000 banen

Participatie over economische kansen

“Zonder jullie zijn we kansloos”, zei burgemeester Gerhard van den Top van Hilversum op 15 oktober 2024 tegen aanwezige ondernemers. De vraag: welke kansen biedt de herindeling voor de economie en het ondernemerschap in Wijdemeren en Hilversum?

Betere dienstverlening en samenwerking

Ondernemers willen gezien en gehoord worden door een gemeente die met hen meedenkt. Daarvoor is betere dienstverlening en een ondernemersgerichte houding nodig. Genoemd worden: proactieve communicatie, een duidelijk loket, snel reageren op vergunningsaanvragen voor bijvoorbeeld evenementen en soepele regels die maatwerk mogelijk maken. De nieuwe gemeente moet netwerken verbinden, openstaan voor terugkoppeling en leren van fouten. Zo wordt er een omgeving gecreëerd waarin ondernemers zich gesteund voelen en kunnen groeien.

Duidelijk perspectief en een visie op toerisme

De toekomstige gemeente moet een stevige visie en perspectief bieden: een stip op de horizon, die zij voor lange termijn durft vast te houden. Dat biedt ondernemers de duidelijkheid die zij nodig hebben om hierop te investeren. Ondernemers in de waterrecreatie zien kansen om de verblijfsrecreatie landelijk sterker te promoten. Ook zoeken zij naar mogelijkheden voor een beheerorganisatie die sneller en op de juiste manier kan handelen. Ondernemers vinden het niet erg om (toeristen-)belasting af te dragen, zolang die overal hetzelfde is, de inning efficiënt gaat en het geld terugvloeit in

de sector. Bijvoorbeeld voor het verbeteren van de openbare ruimte en beter beheer. Een mooi straatbeeld is een visitekaartje voor de gemeente. Het Stadsfonds zoals dat in Hilversum bestaat, is een interessante vorm. Betaald parkeren wordt in Wijdemeren gezien als onnodig en ongewenst.

Samenwerken aan bereikbaarheid en veiligheid

Om de bereikbaarheid van ons gebied te verbeteren, moeten we kijken naar de wegen voor auto's en het openbaar vervoer. Het is belangrijk dat iedereen veilig kan reizen, ook fietsers. Er zijn een paar punten waar de nieuwe gemeente aandacht aan moeten besteden, zoals de fietsinfrastructuur rond de N201 en de doorstroming op de Diependaalselaan in Hilversum. Er wordt getwijfeld of emissievrije zones wel gewenst zijn, omdat die de toegang tot bedrijven beperken. Dat kan leiden tot minder klanten en lagere omzet.

De manier waarop momenteel ondermijning aangepakt wordt, moet veranderen en verbeteren. Verhoog de zichtbaarheid van de politie en handhaving in risicogebieden. Regelmatige controles en patrouilles in het uitgestrekte plassengebied gaan vandalisme en ondermijning tegen.

Vergroten van de participatie op de arbeidsmarkt

De druk op de arbeidsmarkt is voelbaar en beperkt de economische mogelijkheden. Om meer mensen te laten meedoen op de arbeidsmarkt, moet de toekomstige gemeente kijken naar iedereen die beschikbaar is. Denk bijvoorbeeld aan statushouders en mensen die lange tijd niet hebben gewerkt. Het is belangrijk dat er naar deze groepen geluisterd wordt en echt iets wordt gedaan met hun wensen en behoeften, zodat hun beschikbaarheid op de arbeidsmarkt groter wordt. Door hier gericht aan te werken, kan de economie sterker worden en kunnen meer mensen beter meedoen in de samenleving.

3.4 Omgevingsperspectief

De grotere gemeente vindt duurzame ruimtelijke ontwikkeling belangrijk, met een goed evenwicht tussen bescherming en gebruik van de ruimte. Dit gaat zowel over de bebouwde kernen als de natuurgebieden. We kunnen het evenwicht tussen natuur, wonen, werken, voorzieningen en mobiliteit beter bewaken en kunnen beter inzetten op gecontroleerde verbeteringen. Dat betekent ruimtelijk maatwerk en combinaties van verschillende onderdelen die samen tot meerwaarde leiden. Dit blijkt onder andere uit de 'Impactanalyse ruimtelijke structuren' (bijlage B2), die in de paragraaf hieronder is samengevat.

Ruimtelijke structuur

In de toekomstige ruimtelijke structuur liggen de dorpen van Wijdemeren en de Hilversumse Meent als 'satellieten met een landelijk karakter' om de compacte, stedelijke kern van Hilversum. Zo kunnen de dorpen betere verbindingen krijgen met het stedelijk gebied, zonder hun identiteit te verliezen. De diverse landschappen van bos, hei en water liggen in de toekomst niet alleen *om* het bebouwde gebied, maar ook juist *tussen* dit gebied en de dorpen.

De ruimtelijke basis voor de toekomstige gemeente is goed. De verschillende onderdelen liggen ruimtelijk gezien over het algemeen op de goede plek. De Omgevingsvisies van Wijdemeren en Hilversum vinden deze diverse kwaliteiten binnen de gemeenten belangrijk. Beide gemeenten willen een groene en leefbare omgeving behouden en zoeken naar een goed evenwicht tussen behoud en bescherming, en gebruik en ontwikkeling. Tussen de gebieden zien we geen botsende functies, noch liggen er ruimtelijke claims op het gebied van de 'buren'. Dit leidt tot drie conclusies:

- Het is goed mogelijk de Omgevingsvisie van Wijdemeren na 1 januari 2027 op te nemen in de Omgevingsvisie van Hilversum.
- We maken ruimtelijke afwegingen gebiedsgericht (wat kan er en wat is er nodig op deze plek?), maar ook op het totaal van de gemeente: een evenwichtige ontwikkeling van de kenmerken van landschap, dorpen en wijken, die ook rekening houdt met trends en ontwikkelingen (in bijvoorbeeld demografie en klimaat).
- Er is geen aanleiding om aan te nemen dat er door de herindeling 'stedelijke druk' ontstaat op het landelijk gebied.

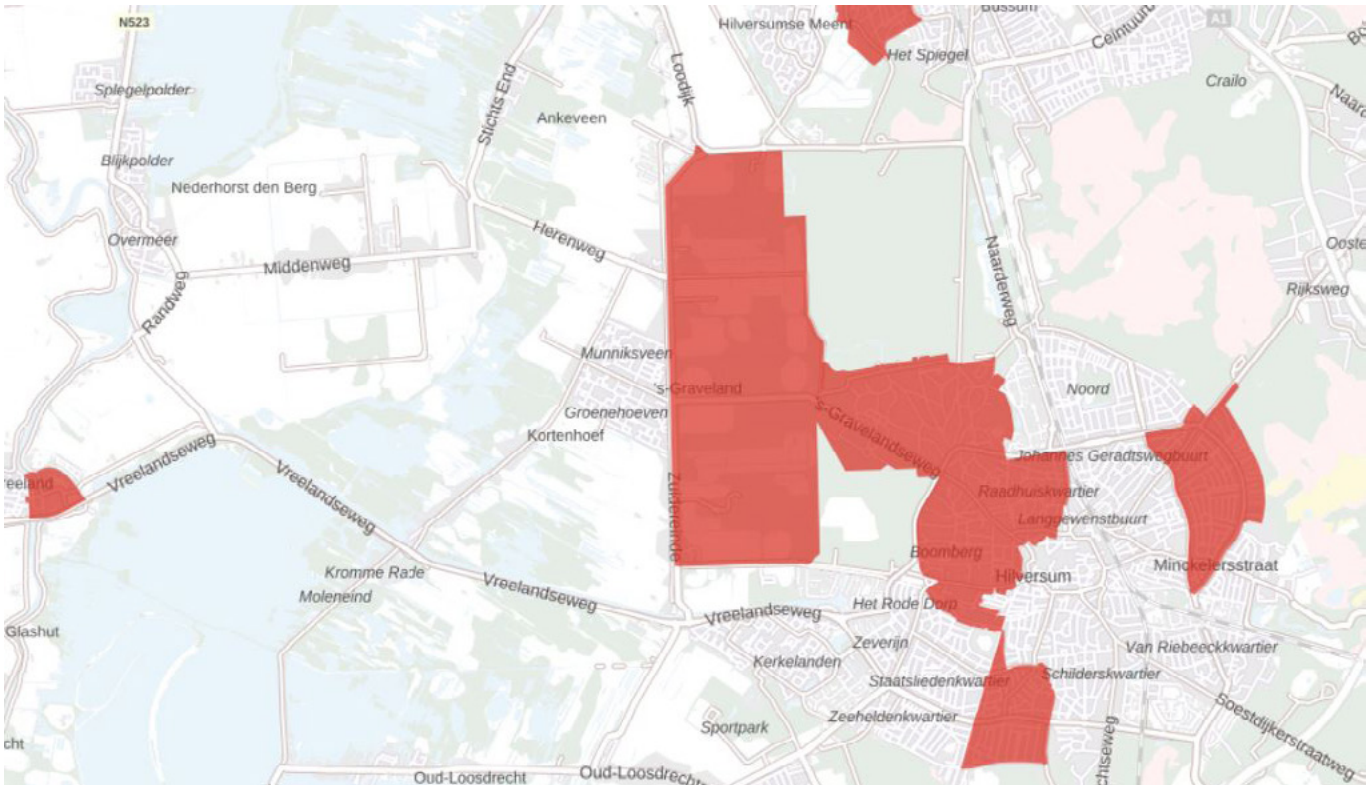

Beschermde dorps- en stadsgezichten in Wijdemeren en Hilversum – Bron: www.cultureelerfgoed.nl

Erfgoed, archeologie en stedenbouwkundige structuren

Beide gemeenten beschermen belangrijke gebouwen, objecten en ruimtelijke structuren. Samen staan Wijdemeren en Hilversum stevig in de top tien van erfgoedgemeenten in Nederland. Beide gemeenten zetten in op het behoud van erfgoed en willen zorgen dat inwoners hiervan kunnen blijven genieten. Erfgoed wordt gezien als een kernwaarde die bepalend is voor de ruimtelijke inrichting. Wijdemeren benadrukt het behoud en herstel van de historische dorpskernen, waaronder het 's-Gravelandse dorpsgezicht, de traditionele veenlandschappen en de lintdorpen, maar ook het beschermen en behouden van (inter) nationale collecties. Hilversum heeft een sterke focus op de stedenbouwkundige structuren. Vooral de ontwerpen van Dudok, waaronder de tuinstadstructuur en de villawijken.

Het dorpse of stedelijke karakter van kernen en wijken speelt een belangrijke rol in de ruimtelijke regels van beide gemeenten. Belangrijke stads- en dorpsgezichten en ruimtelijke kenmerken zijn beschermd in het Omgevingsplan en het welstandsbeleid, onder andere door beperkingen in bouwhoogte op te leggen. Dat gebeurt in Wijdemeren en Hilversum op ongeveer dezelfde manier:

- Er wordt alleen binnen de bebouwde kom gekeken naar mogelijkheden, zonder het karakter van het omliggende landschap aan te tasten.
- De nadruk ligt op het zorgvuldig inpassen van nieuwe gebouwen en andere bebouwing om te zorgen dat deze niet te dominant zijn in het landschap en passen bij het bestaande historische en ruimtelijke karakter of de schaal van de omgeving (dorpen en wijken).

Qua hoogte in woonwijken is in beide gemeenten twee tot vier woonlagen de regel. Vier tot vijf woonlagen wordt in Wijdemeren als uitzondering gezien. In Hilversum is de uitzondering in woonwijken vijf tot zes woonlagen. Verdere verdichting en hoogte worden alleen op specifiek aangewezen plekken voor stedelijke woonomgevingen ondersteund. In Wijdemeren is dat vooral aan de dorpsranden. In Hilversum rondom ov-knooppunten, op campussen, in de spoorzone en op plekken waar al meer hoogte is.

Na de herindeling wordt het Omgevingsplan van Wijdemeren ongewijzigd onderdeel van het Omgevingsplan van Hilversum en zijn de waarden daarmee automatisch beschermd.

Beschermen en versterken van onze natuurgebieden

We vinden onze verschillende groene en blauwe natuurgebieden belangrijk. Dat gaat over het 'illusielandschap' rond Hilversum van uitgestrekte bossen en heidevelden en over het rustige, landelijke karakter en de unieke plassen-, bos- en landbouwgebieden in Wijdemeren. Het zijn plekken met unieke ecosystemen, die belangrijk zijn voor de biodiversiteit en leefkwaliteit in onze gemeenten. Maar ook in de regio Gooi en Vechtstreek en in Midden-Nederland.

Veel natuur is al beschermd door Europese, landelijke en provinciale regels. De opgave om de natuur goed te beheren en de kwaliteit te verbeteren, is heel groot. Dat kan niet zonder intensieve samenwerking met onze gebiedspartners: Goois Natuurreservaat, Natuurmonumenten, Waterschap, Plassenschap en de Oostelijke Vechtplassen. Door de herindeling worden we daarin een grotere speler. Als kansen zien we:

- Door de natuurgebieden beter te verbinden zoals het Natuurnetwerk Nederland (NNN) bedoeld, kunnen ecologische verbindingen en recreatieve routes versterkt worden. Hierdoor ontstaan ook biodiversere 'bufferzones' tussen de kernen en het stedelijk gebied.
- Er kan extra aandacht worden gegeven aan de overgangsgebieden: de groene en blauwe bufferzones om en tussen de bebouwde gebieden. Missende of verloren structuren kunnen worden gemaakt of hersteld.
- Meer regie op en een complete aanpak van het natuurbeheer en landschapsontwikkeling. Dat doen we samen met de vele tientallen eigenaren en beheerders, vanuit één duidelijk natuurbeleid. Er kunnen door overdracht of grond ruilen meer samenhangende gebieden

ontstaan. Naast beter beheer, ontstaan er meer mogelijkheden voor het inrichten van 'stille' en 'drukke' gebieden.
- Betere keuzes voor watermanagement. Samenwerking in het waterbeheer kan leiden tot een sterk watersysteem met minder overlast en een zekere drinkwatervoorziening.

De herindeling is bovendien aanleiding om met gebiedspartners sneller te werken aan het doorontwikkelen van onze groenblauwe propositie richting de provincie, het Rijk en Europa.

Landbouw

Landbouw is kenmerkend voor het cultuurlandschap in Wijdemeren. In de Omgevingsvisie van Wijdemeren heeft landbouw een belangrijke plek, ook vanwege de economische functie en de rol in natuurbeheer en recreatie. Ook Hilversum heeft landbouwgebieden; de meeste rond de Hilversumse Meent.

In de toekomst is en blijft er ruimte voor toekomstbestendige landbouw. De grotere gemeente kan meer perspectief en maatwerk bieden voor agrarische bedrijven, bijvoorbeeld rond de Horstermeer en de Hilversumse Meent. Daarbij wordt gedacht aan extensivering (minder dieren houden op meer grond), in combinatie met andere manieren om de grond te gebruiken die goed passen bij het karakter van het gebied, zoals:
- Behoud cultuurlandschap (behoud open landschap en kenmerkende verkavelingsstructuur)
- Natuurbeheer:
  - het verbeteren van natuurwaarden en biodiversiteit
  - het verbeteren van bodemkwaliteit en vermindering van bodemdaling
  - het verbeteren van de waterkwaliteit en zoveel mogelijk vasthouden van water
- Vergroten, verbinden en versterken natuur(netwerken) en ecologische verbindingen
- Recreatieve functies: goede toegankelijkheid, met water-, wandel- en fietsroutes met ontmoetingsplekken en slimme verbindingen.

Bijzonder provinciaal landschap

Landelijk gebied

Natuurnetwerk Nederland

Natura 2000

Verschillende gebieden met een natuurstatus in Gooi en Vechtstreek
Bron: Analyse werklocaties Gooi en Vechtstreek, 2020

Beschermde natuur en landschappen

Een groot deel van onze gemeente ligt in een gebied met een natuurstatus. Er zijn verschillende gebieden, elk met eigen regels en beschermde soorten:

1. Bijzonder provinciaal landschap
2. Landelijk gebied
3. Natuurnetwerk Nederland
4. Natura 2000
5. UNESCO Werelderfgoed 'de Hollandse Waterlinies'

Daarnaast zijn gemeenten verplicht de Europese Kaderrichtlijn Water uit te voeren.

Natuur, landschap en water zijn landelijk en Europees belangrijke onderwerpen waarvan het beleid in beweging is. We volgen dit nauwlettend.

Participatie over natuur en landschapsontwikkeling

“Maak een visie voor 50 tot 100 jaar en met goede voorbeelden: zo doen wij dat hier!”, zei een deelnemer aan een van de vier gesprekstafels tijdens de participatieavond van 7 oktober 2024. De vraag: welke uitdagingen en kansen voor de natuur ontstaan er door de herindeling?

Maak één gedragen visie op natuur en landschap

Als de gemeenten samengaan, kunnen zij beter beleid maken, zorgen voor betere samenwerkingen, betere afwegingen maken en zorgen voor meer geld. Zo kunnen zij zorgen voor de natuurkwaliteit en daarbij rekening houden met vraagstukken rond mobiliteit, wonen en werken. Inwoners willen een nieuwe visie die inwoners inspireert, duidelijke ambities noemt en samenwerking verbetert. In die visie is duurzaamheid de basis, met aandacht voor lange-termijnoplossingen die de balans tussen natuur en de samenleving respecteren. Leg in de visie de focus op kerngebieden en benoem ecologische hoofdstructuren, waar natuurdoelen voorrang krijgen. Zo bouwen we aan een duurzame en toekomstgerichte gemeente, waarin water en bodem sturend zijn.

Realiseer doelen naast elkaar

Een duurzame toekomst vraagt om een evenwichtige en complete benadering en innovatieve oplossingen voor natuur- en landschapsbeheer. Er worden verschillende concrete oplossingen genoemd:

- Werk aan bewustwording en houd actief toezicht op het nakomen van beheerafspraken.
- Het afsluiten van natuurgebieden is niet de oplossing; recreatie moet mogelijk blijven, maar met duidelijke regels en toezicht hierop en door samenwerking met terreinbeheerders, om kwetsbare ecosystemen te beschermen. Door duidelijke zones aan te wijzen, kunnen gebieden op een verantwoorde en verstandige manier toegankelijk blijven, met behoud van biodiversiteit en natuurlijke schoonheid.

Foto: Margot Brakel

- Waterkwaliteit is een prioriteit en kan als pilot worden aangepakt, met als doel om kleine stappen met resultaat te zetten.
  Water verbindt de gemeenten al. Efficiënte wateropvangsystemen, zoals groene tuinen en daken, regentonnen en parken kunnen de druk op rioleringen verlichten en wateroverlast verminderen en een gezonde leefomgeving bevorderen. Woningbouwprojecten kunnen als concrete pilots laten zien hoe we de problemen aanpakken en resultaten halen, ook bij ingewikkelde vraagstukken. Denk aan een nieuwe woonwijk – bijvoorbeeld op Rading 1 in Loosdrecht – die bijvoorbeeld volledig CO_2-neutraal en natuurinclusief is.

Bevorder samenwerking

Inwoners zien dat er veel kennis is bij organisatie en inwoners, maar ook een groot speelveld van eigenaren en beheerders wiens belangen niet altijd dezelfde zijn. Het idee is dat de grotere gemeente meer invloed heeft in samenwerkingsverbanden en samenwerking kan bevorderen. Inwoners geven verschillende adviezen:

- Breng al eerder dan 2027 de kennis van ambtenaren van beide gemeenten samen.
- Vergroot de betrokkenheid van inwoners, door jargon te vermijden en lokale initiatieven en kennis beter te verbinden aan beleidsmakers en uitvoerders.
- Maak concrete plannen met verschillende organisaties: agrariërs, Natuurmonumenten, Goois Natuurreservaat, Waternet, provincie en gemeente.

Versnelling van de uitvoering van woningbouwafspraken

Wijdemeren en Hilversum kennen samen veel verschillende woonmilieus, niveaus van stedelijkheid en bevolkingssamenstelling. In Hilversum is ook nog een internationaal deel en een levendige gemeenschap van expats (mensen die tijdelijk in Nederland werken). In Wijdemeren is er op vakantieparken en plekken met 'tweede woningen' ook sprake van levendige gemeenschappen buiten de traditionele dorpen.

De verschillende dorpen en wijken en bevolkingsgroepen zijn aantrekkelijk voor een brede groep mensen die op verschillende niveaus van 'drukte' (stedelijk tot dorps) en toch dichtbij stedelijke voorzieningen en natuur willen wonen. De verschillende soorten woningen helpen om de toekomstige gemeente een aantrekkelijke woonplek te maken waar veel mensen willen wonen.

Beide gemeenten hebben alleen plannen voor woningbouw binnen bestaand stedelijk gebied en willen de regionale woningbouwafspraken blijven volgen. Dat betekent dat Hilversum tot 2040 zo'n 6.000 woningen bouwt en Wijdemeren zo'n 800 woningen. Deze woningen zijn nodig voor specifieke doelgroepen, zoals ouderen, jongeren en andere aandachtsgroepen. Maar ook om te zorgen voor betaalbare woningen en doorstroming in de woningmarkt.

We verwachten van de herindeling dat de gemeente meer uitvoeringskracht krijgt om bestaande plannen sneller uit te voeren. We gaan overleggen met de provincie en het Rijk om oplossingen te vinden voor ingewikkelde situaties voor de inrichting van een gebied. De herindeling is voor de huidige colleges en gemeenteraden geen aanleiding voor nieuwe woningbouwplannen.

Meer mogelijkheden voor mobiliteit

Rond de toekomstige gemeente liggen de snelwegen A1, A2 en A27. Verschillende provinciale wegen maken en houden de dorpen in Wijdemeren en het stedelijk gebied van Hilversum bereikbaar. In de dorpen is

Station Hilversum – Fotograaf: Wiebe de Jager

vaak sprake van kleinere dorpswegen en een beperkte toegang tot het openbaar vervoer. Hilversum heeft daarentegen een stedelijker verkeersnetwerk met hoofdwegen, vrijliggende fietspaden en veel bus- en treinstations. Het station Hilversum is het grootste mobiliteitsknooppunt in de regio. Wijdemeren is een landelijk knooppunt op het water. Tussen Wijdemeren en Hilversum is veel dagelijks verkeer voor school, werk, cultuur, natuur en winkelen.

De infrastructuur voor auto en fiets en het openbaar vervoersnetwerk kunnen worden geoptimaliseerd. Zo kunnen er betere verbindingen ontstaan tussen de voorzieningen in het stedelijk gebied, de landelijke kernen en de natuurgebieden. Het betaald parkeerbeleid van Hilversum is beperkt tot het deel van de stad binnen de buitenring, omdat daar de parkeerdruk hoog is en er veel andere opties zijn. De dorpen in Wijdemeren zijn hierin anders. Daar zijn inwoners vaker afhankelijk van de auto. Er is daarom geen noodzaak en er zijn geen plannen om het betaald parkeren naar Wijdemeren uit te breiden.

Als kansen van de samenvoeging zien we:

- Meer invloed bij de provincie, het Rijk en Europa voor betere ov-verbindingen (bus) tussen de dorpen en Hilversum en het verbeteren van omliggende snelwegen om de verkeersdruk te verminderen.
- Meer mogelijkheden voor duurzame alternatieven, zoals een samenhangend netwerk voor deelmobiliteit (fietsen en scooters, ook op toeristische locaties) en mobiliteitshubs: plekken waar inwoners,

reizigers en bezoekers hun auto kunnen neerzetten en met deelvervoer, zoals de fiets en elektrische scooter, verder kunnen reizen naar hun eindbestemming. Door de herindeling wordt het zoekgebied naar goede locaties voor mobiliteitshubs vergroot.
- Versneld uitvoeren van doorfietsroutes van Hilversum naar 's-Graveland, Kortenhoef en Nieuw-Loosdrecht.
- Het verbeteren van het ov-knooppunt Hilversum. Dat helpt bij het behouden van trein/intercityverbindingen.
- Meer mogelijke oplossingen voor verkeersknelpunten en verkeersoverlast, en daarmee het verbeteren van de verkeersveiligheid.

Samen hebben Wijdemeren en Hilversum 55.256 auto's. Het aantal auto's per huishouden verschilt: in Wijdemeren 1,3 auto's per huishouden en in Hilversum 0,9 auto's per huishouden. Dat verschil is logisch. Gemiddeld wonen Hilversummers 1,8 kilometer van het dichtstbijzijnde treinstation. Voor Wijdemeerders is dat 6,4 km.

55.000 auto's

In een studie van het Planbureau van de Leefomgeving werd duidelijk dat het met ov en fiets bijna niet lukt om binnen een half uur een ziekenhuis te bereiken en dat die bereikbaarheid afneemt. Dat geldt ook voor Wijdemeren. Zeker voor zorg en gedeeltelijk ook voor onderwijs. In het stedelijk gebied van Hilversum speelt dit minder. Omdat investeringen in fietsverbindingen, openbaar vervoer en andere alternatieven vaak lang duren, zal de toekomstige gemeente nog een tijdje met deze verschillen moeten omgaan.

3.5 Regionaal perspectief

Gooi en Vechtstreek is een kleine, maar sterke regio, met een grote brede welvaart. De regio is trots op de verschillende kernen en landschappen, de goede organisatie met een aanspreekbaar bestuur, waarin grotere en kleinere gemeenten meer en betere diensten leveren aan inwoners dan dat zij alleen zouden kunnen. Dit geldt ook voor de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.

De samenwerking en bestuurlijke verhoudingen in de regio zijn goed. Alle regiogemeenten zijn blij dat de schaal van de regio door de herindeling blijft zoals deze nu is. Zij vinden het belangrijk dat de goede bestuurlijke verhoudingen behouden blijven (bron: bijlage A4). Het woord 'solidariteit' wordt vaak genoemd. Daarmee bedoelden ze dat alle gemeenten – groot of klein – zich gezien en serieus genomen voelen, met elkaar de problemen van inwoners oplossen en er recht wordt gedaan aan eigenheid van de deelnemers.

Vervoer Gooi en Vechtstreek
Bron: Regio Gooi en Vechtstreek

De toekomstige gemeente Hilversum zal zich daarvoor blijven inzetten.

De regio is een verbindende schakel tussen de metropoolregio Amsterdam en de regio Utrecht. Er zijn twee unieke ecosystemen (gebieden, gemeenschappen en organisaties): het groenblauwe landschap en de creatieve sector. Deze ecosystemen zijn belangrijk en van

bovenregionale en landelijke betekenis. Zo draagt de regio zo'n 12 miljard euro bij aan het bruto nationaal product van Nederland. En leveren wij drinkwater aan de regio en aan Amsterdam. De ambitie van de regiogemeenten en de regio is om dit te behouden en versterken. En om te blijven investeren in natuur en economie, wonen, een goede bereikbaarheid en goed openbaar vervoer.

Deze inzet van de regio Gooi en Vechtstreek is gebaseerd op de Regionale Samenwerkingsagenda en is onder andere uitgewerkt in een regionale propositie 'Ruimte voor natuur, innovatie en media' en een Samenwerkingsagenda met de provincie Noord Holland. Verder is de regio onderdeel van de NOVEX-gebieden (uitwerkingen van de Nationale Omgevingsvisie) 'Metropoolregio Amsterdam' en 'Groene Hart' en is Hilversum medeoprichter van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht.

De centrumgemeente van Gooi en Vechtstreek wordt door de herindeling groter. Voor de regio betekent dit dat er meer invloed komt bij de provincie, het Rijk en Europa en dat we meer middelen en budgetten kunnen gebruiken en aanvragen. Daarom gaan we met partners (overheden, kennisinstellingen en bedrijven) nadenken over onze opgaven en transities binnen onze gemeente en de regio. Hoe kunnen we bouwen aan toekomstige investeringsagenda's, coalities vormen, kennis bundelen en aantrekken, kijken hoe onze lopende en nieuwe projecten passen bij landelijke en Europese fondsen en nieuwe businessmodellen ontwikkelen? Dit is belangrijk om de gemeente in de toekomst betaalbaar te houden (zie hoofdstuk 4). Daar is meer gerichte inzet en organisatie voor nodig dan nu.

Nederhorst den Berg en de Spiegelplas – Fotograaf: Liftoff Productions

We denken aan investeringsagenda's voor deze thema's:

1. **Een zelfvoorzienend groenblauw ecosysteem van wereldklasse**. We willen de unieke combinatie van natuurgebieden (Natura 2000), wonen en economie behouden en versterken. En we willen dat de lasten van het gebied in de toekomst niet te zwaar op de gemeentelijke financiën drukt. We willen daarom zoeken naar nieuwe en beter betaalbare combinaties van natuurkwaliteit, gebiedsbeheer, vervangingsinvesteringen en economie zonder afbreuk te doen aan de kernwaarden van de natuur.

Verder onderzoeken we of we andere landelijke transities in deze aanpak een plek kunnen geven. Denk daarbij aan energie, mobiliteit en demografie.

2. **De rol van de creatieve sector in de digitale transformatie.** Hilversum beweegt al fors mee met de transitie in de creatieve sector. We zien steeds meer vraagstukken die gaan over informatieveiligheid en mediawijsheid. De 'Nieuwste Hollandse Waterlinie' zou wel eens digitaal kunnen zijn.

Herindeling en regionale samenwerkingsagenda

In de Regionale Samenwerkingsagenda van de regio Gooi en Vechtstreek met de provincie Noord-Holland zijn verschillende actielijnen opgenomen. De actielijnen die een directe relatie met de toekomstperspectieven en in te richten investeringsagenda's hebben, staan in de tabel hieronder. De samenwerkingsagenda kan profiteren van de herindeling en omgekeerd.

Actielijnen regionale samenwerkingsagenda Gooi en Vechtstreek en provincie Noord-Holland

Landelijk gebied	Economie	Wonen	Mobiliteit
• Prioriteren en uitvoeren Provinciaal Programma Landelijk Gebied • Vervolg Toekomst-bestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek • Combineren natuur, water en recreatie • Ontwikkelen/ herinrichten recreatieve landings-plaatsen • Pilots landbouw, geïnitieerd vanuit het gebied	• Doorontwikkeling Media Campus • Ruimte voor recreatie • Aansluiten bij House of Hospitality (recreatie) • Inzet op lijnen MRA bedrijventerreinen-strategie – Verduurzaming – Ondersteunen MKB innovatie – Circulaire economie en werklocaties – Innovatieve landbouw (field labs)	• Uitvoeren afspraken regionaal woonakkoord en Woondeal (MRA) • Inrichten versnellingstafel • Opzetten regionale voorzieningen-akkoorden om leef-baarheid van kernen te versterken	• Strategisch programma Verkeersveiligheid 2030 • Actieprogramma Gooicorridor • Verbeteren mogelijkheden OV en fiets (HOV hubs, doorfietsroutes, stallingen, deelfietsen) • Op peil houden en verbeteren (H)OV busvervoer. • Lobby A1/A27 • Verkennen agenda regionale mobiliteit

4. Stabiele gemeente-financiën

4. Stabiele gemeentefinanciën

De herindeling van de gemeenten Hilversum en Wijdemeren heeft financiële effecten. Om een beeld te kunnen schetsen van de toekomstige begroting (de uitgangssituatie voor de nieuwe gemeente na 1 januari 2027), is er een zogenaamde 'herindelingsscan' opgesteld (bijlage B1). Deze scan geeft ook inzicht in de financiële posities van de twee gemeenten op basis van de huidige situatie. De scan is gebaseerd op de cijfers van de begrotingen van 2025, die in september en oktober 2024 door de colleges van burgemeester en wethouders van Hilversum en Wijdemeren zijn vastgesteld en aangeboden aan de gemeenteraad.

De belangrijkste bevindingen zijn:

- Vanaf 2027 is een sluitende meerjarenbegroting voor de nieuwe gemeente goed mogelijk. Dat komt doordat de huidige meerjarenbegrotingen van Hilversum en Wijdemeren meerjarig sluitend zijn. Bij de begroting na 2027 is overigens geen efficiency ingerekend.
- De herindeling heeft een positief effect op de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds. De toekomstige gemeente krijgt na 1 januari 2027 jaarlijks 4,4 miljoen euro extra.
- Er is een eenmalige uitkering uit het gemeentefonds van circa 6 miljoen euro beschikbaar voor frictiekosten die door de herindeling ontstaan.
- De grotere begroting vanaf 2027 is schokbestendiger, minder vatbaar voor externe ontwikkelingen en geeft meer ruimte voor investeringen en cofinanciering door andere overheden.
- De woonlasten moeten geharmoniseerd worden. Hiervoor zijn verschillende varianten in beeld gebracht. Deze bieden voldoende aanknopingspunten om politieke keuzes te maken die de financiële impact voor de inwoners en ondernemers beperken.
- Op langere termijn (2035) ontstaan er vraagstukken over de vermogenspositie, vanwege de te verwachten hogere beheerlasten die met het grote gebied samenhangen. Dit is een inzicht dat reeds bekend was vanuit de verkenning. De herindelingsscan geeft aanleiding om hier langs drie invalshoeken verder mee aan de slag te gaan: aan de batenkant, aan de lastenkant en financieel-technisch. Er is geen urgentie om dit al in 2027 opgelost te hebben. Dit veelomvattende traject starten we daarom graag met de toekomstige gemeenteraad, zodat die het traject ook kan begeleiden en afronden.

Dit hoofdstuk is een samenvatting van de herindelingsscan per onderdeel.

4.1 Effect op de algemene uitkering

De algemene uitkering van de nieuwe heringedeelde gemeente valt jaarlijks 4,4 miljoen euro hoger uit dan de algemene uitkering van beide gemeenten gezamenlijk voorafgaand aan de herindeling.

Het gemeentefonds wordt verdeeld via een uitgebreid stelsel van maatstaven. Op basis hiervan kan voor iedere gemeente de uitkering worden bepaald. Het is echter niet zo dat bij de herindeling de nieuwe heringedeelde gemeente de maatstaven bij elkaar kan optellen om te komen tot de nieuwe uitkering. Er zijn een aantal maatstaven die na de herindeling een grotere waarde krijgen dan de optelsom van de huidige waarden. We hebben die waarden uitgebreid

door het CBS laten berekenen. Die berekening toont aan dat met name de maatstaven 'woonkernen' en 'centrumfunctie' een hogere waarde laten zien. In onderstaande figuur is te zien dat door het aaneengesloten raken van Hilversum, Loosdrecht en 's-Graveland de omvang van de woonkern toeneemt. Daarnaast wordt verondersteld dat de landelijke aantrekkingskracht van een kern toeneemt indien deze groter wordt. Dit leidt tot een hogere algemene uitkering.

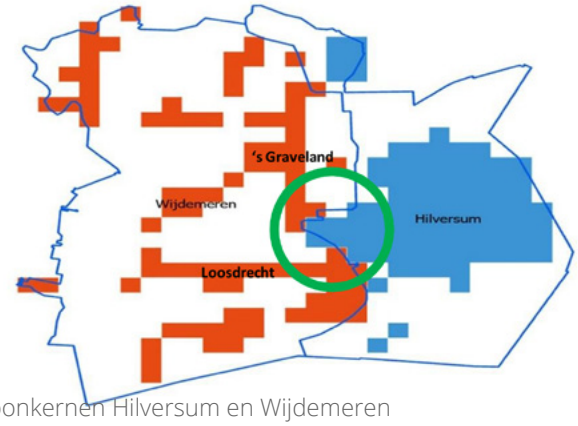

Woonkernen Hilversum en Wijdemeren
Bron: Herindelingsscan Hilversum – Wijdemeren, 2024

Tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling

Gemeenten die het voornemen hebben tot herindeling ontvangen een tijdelijke vergoeding uit het gemeentefonds. Deze vergoeding wordt uitgekeerd in het jaar voorafgaand aan de herindeling, tot het vierde jaar na herindeling. Het totaal van de uitkering voor Wijdemeren en Hilversum samen is 6,5 miljoen euro.

De tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling heeft als doel om de frictielasten die samengaan met de herindeling te dekken. Onder deze lasten vallen onder andere:

- kosten voor het inrichten van de nieuwe organisatie/herinrichten van de bestaande organisatie;
- harmonisatie van (financieel) beleid;
- harmonisatie van de belastingverordeningen;
- actualisatie van de beheerplannen.

4.2 Woonlasten

Een uitgebreide variantenanalyse in de herindelingsscan laat zien dat er mogelijkheden zijn om de impact van de harmonisatie van woonlasten voor inwoners en ondernemers te beperken. De inzet kan zijn dat niemand door de herindeling erop achteruit gaat.

Basis en varianten

Met name de onroerend zaakbelasting van de twee gemeenten zoals die nu bestaan, moet per 1 januari 2027 direct worden geharmoniseerd. Dat is een vereiste uit de wet en noemen we de 'basis'. Zo'n directe harmonisatie van de woonlasten vanaf 2027 leidt bij gelijkblijvende opbrengsten voor de nieuwe gemeente tot lagere woonlasten voor Wijdemeren en hogere woonlasten voor Hilversum. Het effect van een directe harmonisatie is dat een gemiddeld meerpersoonshuishouden met een eigen woning met een gemiddelde woningwaarde in Hilversum in 2027 115 euro meer gaat betalen en zo'n huishouden in Wijdemeren 458 euro minder.

	2027	2028	2029
Hilversum	+115	+126	+143
Wijdemeren	-458	-505	-570

Basis mutaties woonlasten in euro's (ozb, riool, afvalstoffen) t.o.v. huidige meerjarenbegroting. Bron: tabel 19 herindelingsscan. Dit is de situatie voor meerpersoonshuishoudens met een eigen woning met een gemiddelde woningwaarde. In de herindelingsscan staan specifieke cijfers voor andere situaties (koop, huur, woningen, niet-woningen).

Het voordeel dat inwoners van Wijdemeren krijgen door een lagere onroerendezaakbelasting (ozb) kan echter in de eerste twee jaar worden gecompenseerd door een hogere rioolheffing. Dit is te rechtvaardigen doordat in het financieel herstelplan van Wijdemeren ook is uitgegaan van een toekomstige vervangingsopgave. Deze compensatie leidt tot een demping van de tariefstijging in latere jaren. Als we dit verrekenen, ontstaat al een 'betere basis' waarin de verschillen al een stuk gedempt zijn, zeker in 2027. Voor Hilversummers is de tariefstijging dan in 2027 gemiddeld geen 115 euro, maar 38 euro.

De daling voor Wijdemeerders is dan 151 euro in plaats van 458 euro.

	2027	2028	2029
Hilversum	+38	+84	+143
Wijdemeren	-151	-337	-570

Betere basis mutaties woonlasten in euro's (ozb, riool, afvalstoffen) t.o.v. huidige meerjarenbegroting. Bron: tabel 21 herindelingsscan

Er zijn varianten op deze 'betere basis' onderzocht, die de verschillen verder kunnen verminderen:

Variant 1: Opbrengsten in 2026 al dichter bij elkaar brengen. Wijdemeren en Hilversum nemen dit jaar naar verwachting besluiten over de woonlasten, waardoor de woonlasten al dichter bij elkaar komen. Hilversum zal de ozb naar verwachting voor 2025 sterker verhogen dan Wijdemeren en per 2026 toeristenbelasting invoeren. Wijdemeren ziet voor 2025 naar verwachting af van de geplande 5% tariefstijging voor de ozb bovenop de inflatie. Deze beweging kan worden doorgezet in 2026. Wijdemeren ziet in deze variant in 2026 af van de 5% tariefstijging bovenop de inflatie. Dekking kan gevonden worden in (incidentele) bezuinigingen of sturen op het beperken van frictielasten. Hilversum kan in deze variant de woonlasten een keer extra verhogen vanwege het ravijnjaar 2026, op voorwaarde dat deze opbrengststijging eenmalig in 2026 wordt aangewend. Daarmee wordt voor 2027 en latere jaren voor de heringedeelde gemeente een budgettair neutrale situatie bereikt.

Variant 2a: Harmoniseren op de laagste tarieven (niemand gaat erop achteruit). Dit zijn voornamelijk de tarieven van Hilversum. Dit leidt in 2027 tot een begrotingstekort van circa 8 miljoen euro, dat gedekt zou moeten worden.

Variant 2b: Vooruitlopend op 2027 tarief dichter bij elkaar brengen, harmoniseren op het laagste tarief. In deze variant zal Wijdemeren in 2026 geen 5% verhoging doorvoeren en neemt Hilversum die verhoging 'over'. Dat zou voor Hilversum een tariefstijging van circa +1,46% betekenen. Hiermee wordt het verschil verminderd. Wanneer hierna wordt geharmoniseerd op het nu laagste tarief, is het nadeel sterk verminderd.

Variant 3: Verhogen opbrengsten door verhogen tot boven het huidige tarief van Hilversum. Met deze extra opbrengsten ontstaat ruimte voor investeringen (bijvoorbeeld in gebieden met inwoners die meer belasting gaan betalen, kunnen meer voorzieningen worden gerealiseerd) of andere compensatieregelingen voor de zwaarst getroffenen.

Een mogelijke vervolgstap

Uit de analyse blijkt dat het goed mogelijk is om aan de 'brede basis' een aantal elementen toe te voegen waarmee geharmoniseerd kan worden op het laagste tarief en het beslag op de begroting beperkt kan blijven:

- Door de woonlasten al in 2026 meer naar elkaar toe te brengen
- Door de daling van onroerend zaakbelasting in Wijdemeren gedurende twee jaar te compenseren door een hogere rioolheffing
- Door (gedeeltelijke) inzet van de extra algemene uitkering

Het beeld van de veranderingen in woonlasten is dan:

	2027	2028	2029
Hilversum	+5	+5	+5
Wijdemeren	-556	-616	-678

Mutaties woonlasten in euro's (ozb, riool, afvalstoffen) t.o.v. huidige meerjarenbegroting. Bron: tabel 24 herindelings-scan, bijlage B3.

4.3 Financiële positie van de gemeenten

Hilversum en Wijdemeren hebben allebei een structureel sluitende begroting. In beide begrotingen is het effect van het 'ravijnjaar' 2026 zichtbaar; beide begrotingen laten dit jaar een negatief saldo zien. Dit heeft echter geen effect op de totale waardering van de begrotingen die een gezond financieel beeld laten zien.

	2025	2026	2027	2028
Begrotingssaldo Hilversum	0	-2.812	1.617	1.738
Waarvan structureel	1.797	-2.725	2.227	3.348
Begrotingssaldo Wijdemeren	1.636	-694	50	1.148
Waarvan structureel	1.948	-357	415	1.513

Begrotingssaldi van de verschillende gemeenten in euro's (bedragen x 1.000 euro)

Reserves

De stand van de reserves van de gemeenten is:

	2024	2025	2026	2027	2028
Hilversum					
Algemene reserve	62.839	63.905	63.905	63.905	63.905
Reserve Stedelijke ontwikke-ling	11.881	15.032	15.951	16.869	17.788
Overige bestemmingsreserves	20.303	16.051	15.112	14.546	13.980
Totaal reserves	**95.023**	**94.988**	**94.968**	**95.320**	**95.673**
Per inwoner	**1.007**	**1.006**	**1.006**	**1.009**	**1.013**
Wijdemeren					
Algemene reserve	8.039	8.625	10.261	9.567	9.617
Reserve rationeel wegbeheer	747	747	747	747	747
Reserve afschrijving activa	3.733	3.492	3.251	3.251	2.796
Overige bestemmingsreserves	2.184	2.117	2.153	2.153	2.224
Totaal reserves	**14.700**	**14.981**	**16.412**	**16.412**	**15.384**
Per inwoner	**598**	**609**	**667**	**631**	**625**

Begrotingssaldi van de verschillende gemeenten in euro's (bedragen x 1.000 euro)

In de gemeente Hilversum blijft de algemene reserve naar verwachting gelijk. Er wordt in Hilversum geld gereserveerd voor de toekomstige stedelijke ontwikkelingen. In Wijdemeren wordt gereserveerd voor het wegbeheer en de dekking van afschrijvingslasten voor bepaalde activa. Wanneer het totaal van de reserves wordt uitgedrukt per inwoner is dit duizend euro voor Hilversum en zeshonderd euro voor Wijdemeren.

Risico's en risicoafdekking

De ratio's weerstandstandsvermogen van de gemeenten laten zien in hoeverre zij in staat zijn risico's op te vangen. De ratio voor beide gemeenten op basis van de huidige begrotingen zijn als volgt:

	Hilversum	Wijdemeren	Na herindeling
Benodigde weerstandscapaciteit	4.801	2.811	7.612
Beschikbare weerstandscapaciteit	63.980	8.899	72.879
Ratio weerstandsvermogen	**13,3**	**3,17**	**10,4**

Overzicht van weerstandsvermogen, de 'ratio' is de verhouding tussen beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit

De ratio's classificeren als 'A. uitstekend'.

Onderhoud kapitaalgoederen

Uit de verkenning was al bekend dat de onderhoudsplannen van beide gemeenten tot 2027 lopen. Daarnaast hanteren beide een wisselend uitgangspunt voor het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte. Wijdemeren hanteert onderhoudsniveau C en in bepaalde gebieden B, waar in Hilversum de standaard niveau B is en in bepaalde gebieden A. Breder bezien zien we landelijk onzekerheid rondom de prijsontwikkeling. Samen met het bekende inzicht dat de toekomstige gemeente zich op langere termijn (2035) voor hoge beheerlasten gesteld ziet die samenhangen met het grote gebied, maakt dat dit een belangrijk onderwerp is voor de toekomstige gemeenteraad, na 1 januari 2027.

De herindelingsscan geeft aanleiding om hier langs drie invalshoeken mee aan de slag te gaan:

- Aan de batenkant: de Algemene Uitkering kan deels bijdragen aan oplossingen. Daarnaast zetten we met hulp van de regio in op het aantrekken van financiering, zoals beschreven in paragraaf 3.5.
- Aan de lastenkant: we actualiseren de onderhoudsplannen van de gemeenten verder, om onzekerheid over toekomstige lasten verder te verminderen. We kijken daarbij naar mogelijkheden voor efficiency en de rol van andere groene en grijze beheerders.
- Financieel-technisch: we harmoniseren investeringsprogramma's en gebruikte parameters.

De herindelingsscan maakt ook duidelijk dat er geen urgentie is om dit complexe vraagstuk al in 2027 'opgelost' te hebben. Dit veelomvattende traject starten we daarom graag met de toekomstige gemeenteraad, zodat die het traject ook kan begeleiden en afronden.

Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft een vijftal financiële kengetallen voor om op te nemen in de begroting. Gebaseerd op de begroting van 2025 zijn deze als volgt weer te geven.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hilversum						
Netto schuldquote	59,0%	64,0%	64,0%	76,0%	79,0%	82,0%
Gecorrigeerde netto schuld-quote	53,0%	59,0%	58,0%	69,0%	72,0%	76,0%
Solvabiliteitsratio	25,0%	24,0%	23,0%	21,0%	20,0%	20,0%
Grondexploitatie	1,0%	0,0%	1,5%	-0,4%	0,0%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	3,7%	2,5%	0,5%	-0,6%	0,6%	0,9%
Belastingcapaciteit	102,0%	97,0%	97,0%	97,0%	97,0%	97,0%
Wijdemeren						
Netto schuldquote	44,0%	96,0%	103,0%	127,0%	137,0%	166,0%
Gecorrigeerde netto schuld-quote	46,0%	59,0%	58,0%	69,0%	72,0%	168,0%
Solvabiliteitsratio	24,0%	17,0%	13,0%	12,0%	12,0%	12,0%
Grondexploitatie	0,0%	-1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	3,0%	2,0%	-2,0%	0,0%	1,0%
Belastingcapaciteit	158,0%	135,0%	158,0%	158,0%	158,0%	158,0%

Overzicht financiële kengetallen

- Netto schuldquote: voor Hilversum loopt deze op naar 82%, maar valt nog in de minst risicovolle categorie. De quote van Wijdemeren loopt tot 2028 fors op vanwege onderhoudsinvesteringen en valt daarmee in de meest risicovolle categorie.
- Solvabiliteitsratio: in Hilversum is deze 20% en zit daarmee in de middencategorie. Wijdemeren komt uit rond de 12% en daarmee in de meest risicovolle categorie.
- Grondexploitatie: voor beide gemeenten is de boekwaarde van de grondexploitaties minimaal en daarmee is het risico laag.
- De structurele exploitatieruimte in de begrotingen van beide gemeenten is positief.
- Belastingcapaciteit: de woonlasten in Wijdemeren liggen fors hoger dan het landelijk gemiddelde. In Hilversum liggen deze een paar procent onder het landelijk gemiddelde.

In de herindelingsscan is een inschatting gemaakt van verschillende ratio's na de herindeling:

- De structurele exploitatieruimte gaat van 0,6% in 2027 naar 1,0% in 2028. Dit is categorie A.
- De netto schuldquote gaat van 79% in 2027 naar 93% in 2028. Dit is categorie B.
- De solvabiliteit is 17% in 2027. Dit is categorie C.

Deze cijfers zijn begrote cijfers en geen verrassing. Al uit de financiële verkenning wisten we dat het grootste financiële vraagstuk voor de nieuwe gemeente gaat over de benodigde investeringen voor het uitgestrekte gebied. Die zijn van invloed op onder andere de schuldquote en solvabiliteit. Door deze herindeling neemt Hilversum de investeringen van Wijdemeren over, maar is de impact daarvan op de grotere, gezamenlijke begroting beperkter. De werkelijke cijfers in de toekomst zullen afhangen van politieke keuzes over onderhoudsniveaus en het niveau van investeringen.

Zoals eerder gesteld is dit een belangrijke opgave voor de toekomstige gemeenteraad, maar voor het herindelingsadvies geen 'showstopper'. We kunnen verder met de aanbevelingen uit de herindelingsscan:

- Blijf sturen op een structureel sluitende meerjarenbegroting. Zorg dat de heringedeelde gemeente kan starten met een reële en structureel sluitende begroting. Dat betekent dat openstaande bezuinigingstaakstellingen de komende periode ingevuld moeten worden.
- Stel een afstemmingsprotocol op waarbij de gemeenten elkaar over en weer informeren over besluiten met een zware financiële impact. Dit kan goed parallel lopen met het preventief financieel toezicht door de provincie Noord-Holland (zie paragraaf 4.4).
- Werk de harmonisatievariant 2b uit ter voorbereiding op harmonisatie van de belastingverordeningen. Harmoniseer de lokale heffingen die nog niet in beide gemeenten afzonderlijk worden geheven. Dit geldt in het bijzonder voor de precariobelasting.
- Bereid de begroting voor 2027 voor en bezie daarbij ook eventuele inhoudelijke verschillen tussen de financiële verordeningen van Hilversum en Wijdemeren. Stem af in hoeverre het mogelijk en gewenst is om investeringen te dekken uit kapitaallastenreserves.
- Blijf scherp zicht houden op de risico's door een adequaat systeem van risicomanagement.

4.4 Financieel toezicht bij herindeling

De Wet arhi schrijft voor dat de Gedeputeerde Staten van de betrokken provincie bevorderen dat er onderling overleg tussen gemeenten plaatsvindt om de voorbereidingen tijdig voor de herindeling te treffen (Wet arhi, art. 79, lid 2). Daartoe worden ook afspraken gemaakt over het preventieve financiële toezicht. Op grond van artikel 21, lid 1 van de Wet Arhi volgt dat op Hilversum geen preventief toezicht is opgelegd en op de gemeente Wijdemeren wel, met ingang van vaststelling van het herindelingsontwerp door haar gemeenteraad.

Dit houdt in dat de Gedeputeerde Staten categorieën van besluiten van de gemeente moeten aanwijzen die hun goedkeuring behoeven. Onderdeel van het preventieve Arhi-toezicht is dat de financiële besluiten die ter goedkeuring aan de provincie moeten worden voorgelegd, vooraf ook aan de partnergemeente ter instemming wordt voorgelegd. Voor het aangaan van het financieel Arhi-toezicht worden afspraken gemaakt (zogenoemd Arhi-protocol) tussen de betrokken gemeenten en de provincie.

Zie verder paragraaf 7.1.

5. Waarborgen voor personeel

5. Waarborgen voor personeel

De ambtelijke organisatie van Wijdemeren wordt geïntegreerd in de organisatie van Hilversum. Daarmee ontstaat een robuustere organisatie van circa 1.000 fte. Een organisatie die in staat is om de kerntaken, maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities van het nieuwe gemeentebestuur met kracht en vanuit zelfbewustzijn te realiseren. Een organisatie waarbinnen ook voldoende strategisch vermogen aanwezig is, om stevig mee te spelen op regionale, provinciale en landelijke overlegtafels. Een organisatie die de kwaliteit van dienstverlening aan de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners in het gebied, met oog voor de diversiteit daarbinnen, constant weet te houden. Een organisatie die bovendien bekendstaat als aantrekkelijk werkgever, met ruimte voor differentiatie, specialisatie en professionele ontwikkeling.

5.1 Integratie vooruitlopend op herindelingsdatum

Het principebesluit tot een lichte samenvoeging van beide gemeenten is op 10 juli 2024 genomen. De beoogde herindelingsdatum van 1 januari 2027 betekent dat sprake is van een overbruggingsperiode van circa 2,5 jaar. Deze periode brengt in termen van ambtelijke realisatiekracht verschillende risico's met zich mee.

De beperkte realisatiekracht (kwaliteit en kwantiteit) van de ambtelijke organisatie Wijdemeren in relatie tot de kerntaken, opgaven en ambities was één van de aanleidingen om de bestuurlijke zelfstandigheid in Wijdemeren ter discussie te stellen. Ondanks het doorvoeren van een organisatieherstelplan in Wijdemeren wordt een dergelijke lange periode als risicovol gezien met oog op de potentiële discontinuïteit van dienstverlening aan inwoners en ondernemers én richting het gemeentebestuur. Bekend is immers dat bij iedere herindeling/reorganisatie een regulier patroon optreedt van verhoogde uitstroom en verminderde instroom naarmate de herindelingsdatum dichterbij komt. Indien dit patroon zich in Wijdemeren voordoet, zet dit de continuïteit van dienstverlening direct onder nog grotere druk.

Wijdemeren zet daarom met Hilversum in op het bieden van zoveel mogelijk comfort aan medewerkers en het vervullen van vacatures door inzet van een recruiter. Om verder regie te voeren op dit risico van discontinuïteit is in augustus en september 2024 een analyse uitgevoerd naar drie varianten van ambtelijke integratie Wijdemeren bij Hilversum. De varianten zijn:

- Variant 1: Gefaseerde ambtelijke integratie vooruitlopend op herindelingsdatum.
- Variant 2: Ambtelijke integratie én bestuurlijke fusie per 1 januari 2027.
- Variant 3: Ambtelijke integratie op één moment, vooruitlopend op herindelingsdatum.

Op 17 december 2024 hebben de colleges van Hilversum en Wijdemeren een besluit genomen tot integratie van de ambtelijke organisatie van Wijdemeren in de ambtelijke organisatie van Hilversum per 1 januari 2026 (variant 3).

Dit besluit impliceert dat feitelijk sprake is van circa één jaar van voorbereiding op en effectuering van de ambtelijke integratie van Wijdemeren in Hilversum. In het jaar 2026 zal daarbij sprake zijn van één ambtelijke organisatie Hilversum, die naast het eigen gemeentebestuur ook het autonome gemeentebestuur van Wijdemeren bedient. De gemeentesecretaris, griffier, medewerkers van de griffie en de Buitengewoon Ambtenaren van de Burgerlijke Stand (Babs) blijven tot 1 januari 2027 in dienst van de gemeente Wijdemeren.

5.2 Personele waarborgen

De ambtelijke integratie van alle medewerkers van de gemeente Wijdemeren bij de ambtelijke organisatie van Hilversum per 1 januari 2026 vraagt om een voortvarend en zorgvuldig proces. Een proces waarin beide gemeentebesturen en managementteams het van belang achten dat voorafgaand aan de feitelijke integratie waarborgen worden afgegeven voor met name het personeel van de op te heffen gemeente Wijdemeren. Dit belang wordt kracht bijgezet vanuit het beleidskader herindeling, dat in het geval van een lichte samenvoeging 'personele waarborgen' als aanvullend toetsingscriterium hanteert. Zie hiervoor hoofdstuk 6.

De personele waarborgen zijn formeel vastgelegd in een sociaal plan voor alle medewerkers van de gemeente Wijdemeren. Dit sociaal plan is begin november vastgesteld in samenspraak tussen de werkgever gemeente Wijdemeren en werknemers, met betrokkenheid en instemming van het lokaal overleg.

Een belangrijk juridisch fundament onder de ambtelijke integratie betreft het principe dat de beide colleges van B en W de integratie beoordelen en behandelen als 'Overgang van Onderneming' (artikel 7:663, Burgerlijk Wetboek). Dit impliceert dat: *'de rechten en verplichtingen die op dat tijdstip voor de werkgever in die onderneming (Wijdemeren, red.) voortvloeien uit een arbeidsovereenkomst tussen hem en een daar werkzame werknemer van rechtswege overgaan op de verkrijger (Hilversum, red.)'.*

De Overgang van Onderneming waarborgt daarmee ook dat voor alle medewerkers van de gemeente Wijdemeren met een tijdelijke of vaste arbeidsovereenkomst, met uitzondering van hetgeen is bepaald in de wet Arhi rondom de positie van de gemeentesecretaris en griffier, een plaats is in de ambtelijke organisatie van Hilversum, met behoud van rechten en plichten.

Stadskantoor Hilversum

Het sociaal plan regelt vervolgens vooral de wijze waarop omgegaan wordt met verschillen die optreden tussen deze rechten en plichten in Wijdemeren in relatie tot de nieuwe context in Hilversum. Verder bevat het aanvullingen op hetgeen al volgt uit de wet of de cao.

Het hoofduitgangspunt van het sociaal plan is behoud van werkgelegenheid: alle medewerkers van de gemeente Wijdemeren, met een vaste of tijdelijke arbeidsovereenkomst, komen in dienst van de gemeente Hilversum. Er zullen bij de gemeente Wijdemeren geen gedwongen ontslagen vallen als gevolg van de herindeling.

De voornaamste overige waarborgen die voortvloeien uit het sociaal plan zijn:

- Het sociaal plan kent een looptijd van 11 december 2024 tot en met 31 december 2028.
- Arbeidsovereenkomsten gaan ongewijzigd over naar de gemeente Hilversum.
- Bij plaatsing op uitwisselbare of passende functies behouden medewerkers van Wijdemeren het recht op het salaris, inclusief toekomstige aanspraken.
- De buitendienst van de gemeente Wijdemeren blijft in eigen beheer in de context van de gemeente Hilversum, voor tenminste een periode van vijf jaar.
- Voor de vergoeding woon-werkverkeer wordt aangesloten bij de regeling van de gemeente Hilversum, met een afbouwregeling gedurende vijf jaar.
- Er is sinds 11 december 2024 sprake van een interne vacaturebank 'Hilversum en Wijdemeren'.

Ten aanzien van het plaatsingsproces van medewerkers van Wijdemeren binnen de organisatie van Hilversum, worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Inzet is een 'zachte landing' voor alle medewerkers, met ruimte voor kennismaking en individueel aanvullende scholing of opleidings- en ontwikkelkansen.
- Het plaatsingsplan wordt opgesteld door een werkgroep samengesteld vanuit beide werkgevers, waarbij toetsing plaatsvindt door een externe plaatsingsadviescommissie.
- Uitgangspunt is plaatsing van medewerkers Wijdemeren op een uitwisselbare of passende functie. Indien dat niet mogelijk is, vindt plaatsing op een geschikte functie plaats.
- Bij plaatsing op een passende of geschikte functie of in het geval van overgang van een generalistische naar specialistische functie, wordt een medewerker uitgenodigd om vooraf een voorkeur voor een nieuwe functie kenbaar te maken.
- Voor medewerkers die binnen 6 maanden na 1 januari 2026 de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken, kunnen maatwerkafspraken worden gemaakt over plaatsing in een geschikte functie.
- Medewerkers van Wijdemeren ontvangen uiterlijk 15 september 2025 een voorlopige plaatsingsbrief.

6. Toetsingscriteria herindeling

6. Toetsing aan het beleidskader gemeentelijke herindelingen

Het kabinet toetst voorstellen voor een gemeentelijke herindeling aan toetsingscriteria die zijn opgenomen in het Beleidskader gemeentelijke herindelingen. In dit hoofdstuk is daartoe een verantwoording opgenomen op welke wijze en in welke mate de lichte samenvoeging van Wijdemeren bij Hilversum aan deze criteria voldoet.

6.1 Iedere herindeling getoetst aan vier criteria

Het kabinet toetst elke gemeentelijke herindeling, gebaseerd op het in de gemeenteraden vastgestelde herindelingsadvies, in onderlinge samenhang aan vier toetsingscriteria:

- Draagvlak: in welke mate is sprake van, hoe is aandacht besteed aan en geïnvesteerd in lokaal bestuurlijk, maatschappelijk en regionaal bestuurlijk draagvlak?
- Bestuurskracht: is de nieuwe gemeente in staat om haar maatschappelijke opgaven op te pakken?
- Interne samenhang en nabijheid van bestuur: kent de nieuwe gemeente een interne samenhang en wat is de plek van buurten, dorpen en/of kernen?
- Regionale samenhang: welke positie heeft de nieuwe gemeente in de regio en welke gevolgen heeft de voorgenomen herindeling voor omliggende gemeenten?

6.2 Twee aanvullende criteria bij 'lichte samenvoeging'

De gemeentelijke herindeling Wijdemeren-Hilversum betreft een lichte samenvoeging. Dit houdt in dat één van de herindelingspartners, in dit geval Hilversum, als entiteit blijft bestaan en één van de herindelingspartners, in dit geval Wijdemeren, als entiteit wordt opgeheven.

Bij een lichte samenvoeging toetst het kabinet het herindelingsvoorstel naast voornoemde vier criteria aan twee aanvullende toetsingscriteria:

- Overeenstemming tussen de herindelingspartners over toepassing van de variant 'lichte samenvoeging'.
- Afspraken over de rechtspositie van het personeel.

In de volgende paragrafen wordt uiteengezet hoe de toekomstige gemeente Hilversum voldoet aan de zes bovenstaande criteria.

6.3 Toets aan lokaal bestuurlijk, maatschappelijk en regionaal bestuurlijk draagvlak

Lokaal bestuurlijk draagvlak

Er is draagvlak voor het voorstel van de herindeling van colleges van B en W en van de gemeenteraden van de direct bij de herindeling betrokken gemeenten.

Het herindelingsvoorstel van Wijdemeren en Hilversum kan rekenen op een breed lokaal bestuurlijk draagvlak in zowel Wijdemeren als Hilversum. Er is nadrukkelijk sprake van een herindeling 'van onderop', blijkend uit het vrijwillige karakter van de voorgenomen herindeling en de stemverhoudingen bij de besluiten rondom de bestuurlijke

toekomst in beide colleges van B en W en beide gemeenteraden.

De gemeenteraad van Wijdemeren heeft medio 2023 het besluit genomen tot het beëindigen van haar politiek-bestuurlijke zelfstandigheid. Dit in een periode van functioneren onder preventief financieel toezicht, waaruit een financieel- en organisatieherstelplan volgde met daarin stevige interventies. Ook bestuurskrachtonderzoek en een analyse van meerdere samenwerkings- en fusievarianten ondersteunden het beeld dat schaalvergroting noodzakelijk is om nu reeds, maar zeker op termijn, de dienstverlening aan inwoners en ondernemers in de dorpen van Wijdemeren op peil te houden tegen een acceptabel lastenniveau. De lasten die het bijzondere gebied van Wijdemeren – gekenmerkt door veengronden en plassen – met zich meebrengen, kunnen nu en zeker op termijn niet gedragen worden door de circa 25.000 inwoners van dit gebied.

Begin 2024 is een verkenningsfase opgestart waarin vanuit het perspectief van Wijdemeren meerdere herindelingsvarianten (lees: met verscheidene gerede fusiepartners en een splitsingsvariant) uitgebreid zijn onderzocht. De gemeente Hilversum kwam uit de onderzoeken op basis van feiten en ondersteund door gevoelens binnen het gemeentebestuur van Wijdemeren, naar voren als dé partner voor een herindeling. Ongedeeld en met Hilversum herindelen is de enige variant die past op de uitdagingen waar Wijdemeren voor staat en leidt tot een krachtigere centrumgemeente met meer kansen in de regio, het land en in Europa. De gemeente Hilversum heeft daarbij vanaf het eerste moment in deze verkenningsfase blijk gegeven van haar verantwoordelijkheid als centrumgemeente in Gooi en Vechtstreek, met als inzet Wijdemeren voor de regio te behouden en de regionale slagkracht te vergroten.

Op 10 juli 2024 hebben de beide gemeenteraden in overgrote meerderheid – op basis van de onderzoeksbevindingen uit de verkenningsfase én in navolging van hun colleges van B en W – het principebesluit genomen tot herindeling in de variant van lichte samenvoeging per 1 januari 2027. Vervolgens is op 11 december 2024 het herindelingsontwerp vastgesteld door de gemeenteraden van Hilversum en Wijdemeren. De ontvangen zienswijzen op het herindelingsontwerp en de bestuurlijke reactie daarop, bekrachtigen nogmaals het brede draagvlak in de samenleving en de omgeving voor deze herindeling.

Regionaal bestuurlijk draagvlak

Een herindeling heeft invloed op de posities van omliggende gemeenten en op de bestuurlijke verhoudingen in de regio. Het kabinet vraagt derhalve de betrokken gemeenten om omliggende gemeenten en andere betrokken gemeenten actief uit te nodigen een zienswijze op het herindelingsadvies in te dienen.

Er is sprake van een breed regionaal bestuurlijk draagvlak onder de omliggende gemeenten en de gemeenten in regio Gooi en Vechtstreek voor de beoogde herindeling Wijdemeren met Hilversum. De gemeenten in deze regio hebben zich expliciet uitgesproken voor het belang van het behouden van de inwoners, ondernemers, dorpen en het landschap van de gemeente Wijdemeren voor de regio. De regio ‘verloor’ in het recente verleden de gemeente Weesp (herindeling met Amsterdam) en is in landelijk perspectief een in omvang kleine regio. Om de slagkracht en brede welvaart van de regio te behouden en te versterken, wordt door alle inliggende gemeenten veel waarde gehecht aan de stabiliteit van de regio qua omvang van het gebied. Het regionaal bestuurlijk draagvlak is bekrachtigd door een brief vanuit het algemeen bestuur van de regio Gooi en Vechtstreek.

Tijdens de verkenningsfase in de eerste helft van 2024 is een afvaardiging van het college van Wijdemeren in gesprek gegaan met bestuurders van alle buurgemeenten en partners van Wijdemeren. Uit deze gesprekken is naar voren gekomen dat alle buur- en regiogemeenten en

partners de lichte samenvoeging van Wijdemeren met Hilversum ondersteunen. Op 10 oktober 2024 is dat gesprek in een overleg tussen bestuurlijk vertegenwoordigers van Hilversum en Wijdemeren en van alle gemeenten in de regio nogmaals gevoerd en is het draagvlak voor deze beweging in gezamenlijkheid bekrachtigd (zie bijlage A4). Daarbij zal de nieuwe robuustere gemeente Hilversum haar omvang en bestuurs- en uitvoeringskracht inzetten ten behoeve van de kracht van de regio Gooi en Vechtstreek als geheel, en zal zij blijven inzetten op behoud van de goede bestuurlijke verhoudingen in de regio.

Na vaststelling van het herindelingsontwerp op 11 december 2024 in de beide gemeenteraden zijn de omliggende gemeenten en andere betrokken gemeenten door de colleges van B en W van Wijdemeren en Hilversum actief uitgenodigd voor het indienen van een zienswijze. In de binnengekomen zienswijzen spraken de omliggende en betrokken gemeenten nogmaals hun waardering voor het herindelingsontwerp en hun steun voor de herindeling uit. Hierbij vragen enkelen expliciet aandacht voor het bewaken en behouden van de goede bestaande bestuurlijke verhoudingen in de Regio Gooi en Vechtstreek. Dit onderschrijven de gemeenten Hilversum en Wijdemeren zeer.

Maatschappelijk draagvlak

De betrokken gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de investering in en de beoordeling van het maatschappelijk draagvlak voor de herindeling. In een logboek dient beschreven te worden hoe inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties betrokken zijn geweest bij het herindelingsproces. In het herindelingsadvies beschrijven de betrokken gemeenten hoe het maatschappelijk draagvlak, inclusief de ingediende zienswijzen, is vastgesteld.

De gemeenten Hilversum en Wijdemeren hebben geïnvesteerd in het maatschappelijk draagvlak met betrekking tot de beoogde gezamenlijke bestuurlijke toekomst. Zo hebben beide gemeenten hun inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties uitgebreid en transparant geïnformeerd én geconsulteerd over het herindelingsproces.

In het najaar van 2023 heeft de gemeente Wijdemeren inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties geconsulteerd om hun beelden, wensen en zorgen op te halen bij het herindelingsperspectief van de gemeente. Gedurende de verkenningsfase heeft er aanvullend in mei 2024 nog een inwonersbijeenkomst in de gemeente Wijdemeren plaatsgevonden, waarbij inwoners hun reflecties konden geven op de dan voorliggende herindelingsvarianten. De gemeente Hilversum heeft een eerste brede verkennende peiling onder inwoners en ondernemers gehouden in het voorjaar van 2024.

Na de besluiten van de gemeenteraden van Hilversum en Wijdemeren in juli 2024 tot het opstellen van een herindelingsadvies, is er een gemeenschappelijke website gelanceerd. Via deze website wordt informatie over het herindelingsproces met de samenleving gedeeld. Daarnaast is de website een platform waar inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties hun mening en ideeën omtrent het toekomstperspectief van de nieuwe gemeente kunnen delen.

In het najaar van 2024 hebben beide gemeenten gezamenlijk participatiebijeenkomsten georganiseerd voor inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties. Deze inwonersavonden waren georganiseerd aan de hand van drie thema's: 'natuur en landschapsontwikkeling', 'sterke dorpen, wijken en buurten' en 'economische kansen'. Tijdens deze avonden zijn constructieve gesprekken gevoerd over de ambities, wensen en aandachtspunten van de deelnemers met betrekking tot het desbetreffende thema. Daarnaast is er een jongerenbijeenkomst georganiseerd onder de naam 'Pizza & Politiek: Fusion Special'. Hierin zijn jongeren uit zowel Wijdemeren als Hilversum het gesprek aangegaan met raadsleden uit beide gemeenten over de toekomst.

In het maatschappelijk logboek (bijlage A2) zijn alle gezamenlijke en eigenstandige initiatieven richting de samenleving vanuit zowel Wijdemeren als Hilversum in het kader van de herindeling opgenomen.

6.4 Toets aan bestuurskracht

Bestuurskracht betreft het vermogen van een gemeente om haar wettelijke en niet-wettelijke taken uit te voeren en daarvoor de benodigde maatschappelijke en bestuurlijke relaties aan te kunnen gaan. De betrokken gemeenten dienen in het herindelingsadvies te onderbouwen hoe de voorgestelde herindeling bijdraagt aan het versterken van de bestuurskracht.

Bestuurskracht gaat om een juiste balans tussen de kerntaken, maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities enerzijds en de kracht van gemeentebestuur, ambtelijke organisatie en samenleving anderzijds. De gemeente Hilversum zal deze balans na 1 januari 2027 aanbrengen voor het gehele gebied en haar wijken en dorpen.

De nieuwe gemeente Hilversum telt circa 120.000 inwoners. De ambtelijke organisatie Hilversum wordt met circa 200 medewerkers vanuit de ambtelijke organisatie Wijdemeren versterkt tot een omvang van circa 1.000 medewerkers.

De begrotingsomvang zal uitkomen op circa 433 miljoen euro, waarbinnen sprake is van stabiele gemeentefinanciën. Het getal telt, in dit geval.

Hilversum zal vanaf 1 januari 2027 een krachtigere positie innemen ten opzichte van de Metropoolregio Amsterdam, de provincie Noord-Holland, het Rijk en Europa. Dit kan kansen bieden voor investeringen van de regio Gooi en Vechtstreek als geheel en Hilversum in het bijzonder. De belangen van de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties van de gemeente en de regio kunnen krachtiger worden behartigd.

Daarbij helpt de uitvoeringskracht van een robuuste ambtelijke organisatie om de kerntaken, opgaven en ambities voor het gehele gebied sneller en beter te realiseren. De organisatie zal nog meer kwaliteiten en specialisaties aan zich kunnen binden, door nog aantrekkelijker te worden als werkgever. Zeker voor de dienstverlening aan de inwoners en ondernemers van de dorpen in voormalig Wijdemeren zal daarin een verschil zijn waar te nemen, in termen van kwaliteit en continuïteit.

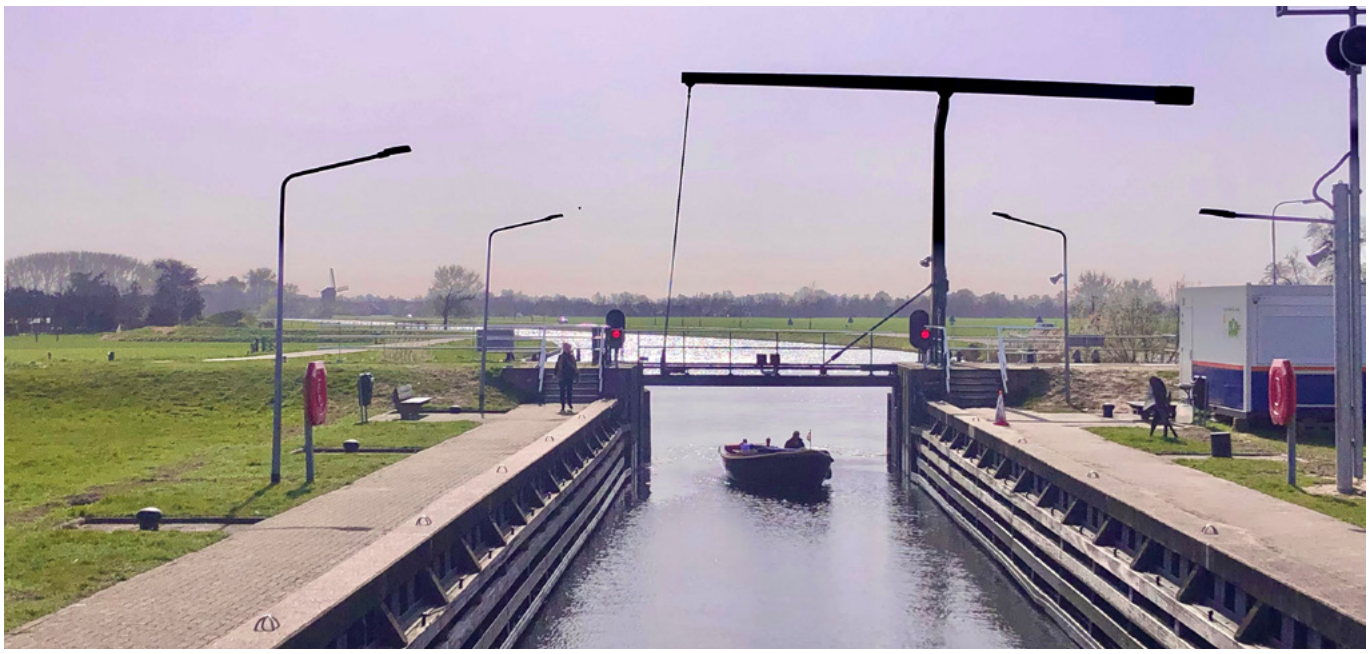

Sluis 't Hemeltje: toegang tot Wijdemeren en Hilversum over water vanaf de Vecht

6.5 Toets aan interne samenhang en nabijheid van bestuur

De betrokken gemeenten dienen uiteen te zetten hoe hun dorpen, kernen en/of steden van elkaar verschillen en wat overeenkomsten zijn. Het kabinet vraagt daarbij de gemeenten om te beschrijven hoe de gemeenschappen betrokken worden bij de invulling en vormgeving van de nieuwe gemeente.

De gemeenten Hilversum en Wijdemeren zijn natuurlijke eenheden. Er is sprake van een geografisch aaneensluitend grondgebied, waarbinnen inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners de nu nog bestaande gemeentegrens niet als belemmering ervaren. Sterker: er is nadrukkelijk sprake van een oriëntatie op elkaars grondgebied. Hilversummers recreëren in de dorpen en op de plassen van Wijdemeren en de inwoners van deze dorpen zijn voor onderwijs, werken, cultuur en winkelen sterk georiënteerd op Hilversum.

In beide gemeenten is veel aandacht voor de 'nabijheid van bestuur', in de vorm van bijvoorbeeld wijk- en buurtenbeleid en dorpenbeleid. In Hilversum wordt daarbij gewerkt met wijkregisseurs en in Wijdemeren met dorpscoördinatoren. Uiteraard zijn er verschillen in de stedelijke en meer landelijke opgaven binnen deze gebieden, maar in de manier van werken en de verbinding met deze gebieden kan in de nieuwe situatie veel van elkaar geleerd worden. In aanloop naar de datum van de herindeling zal de interne samenhang en nabijheid van bestuur verdere inkleuring krijgen. In 2025 en 2026 zal door inwoners, ondernemers en organisaties in de wijken en dorpen gewerkt worden aan cv's voor dorpen en wijken, die gaan over kwaliteiten, krachten en verbeterpunten per dorp en wijk.

6.6 Toets aan regionale samenhang

Het is van belang dat de regionale verhoudingen in balans blijven. In het herindelingsadvies dienen de betrokken gemeenten de gevolgen voor de samenwerkingsrelaties en andere bestuurlijke ontwikkelingen in de regio te beschrijven. Tevens moeten de betrokken gemeenten in het kader van dit criterium afwegen of er andere regiogemeenten betrokken dienen te worden bij de herindeling.

De nieuwe gemeente, met een omvang van circa 120.000 inwoners, is een krachtige centrumgemeente voor de regio Gooi en Vechtstreek, die zich medeverantwoordelijk voelt voor de goede bestuurlijke verhoudingen in deze regio. De reeds bestaande samenwerking tussen Hilversum en Wijdemeren in de regio, middels de Regionale Samenwerkingsagenda, wordt bevestigd en versterkt door de herindeling.

De nieuwe gemeente en de regio Gooi en Vechtstreek blijven fungeren als verbinders tussen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de regio Utrecht. Door het versterken van de positie als centrumgemeente, kunnen de regionale belangen bovendien krachtiger vertegenwoordigd worden in de agenda van de MRA, maar ook in provinciale, landelijke en Europese agenda's.

Binnen de regio Gooi en Vechtstreek zijn alle gemeenten bevraagd over hun beelden bij deze beoogde herindeling. Geen van de gemeenten heeft interesse getoond of urgentie gevoeld op dit initiatief van beide gemeenten aan te haken. Het college van Gooise Meren heeft een handreiking gedaan om onder voorwaarden bereid te zijn om in het geval van splitsing een deel van Wijdemeren te absorberen in haar bestuurlijke en ambtelijke organisatie gezien de financiële situatie, maar voelde zelf geen

noodzaak tot schaalvergroting. Daarnaast wordt de regio Gooi en Vechtstreek gekenmerkt door de gemeente Huizen (ruim 40.000 inwoners) en de gemeenten Blaricum, Laren en de Utrechtse gemeente Eemnes (ruim 33.000 inwoners), die met elkaar verbonden zijn in de ambtelijke fusieorganisatie BEL Combinatie. Ook onder deze gemeenten bestaat geen wens tot aansluiting op dit initiatief tot herindeling van onderop.

6.7 Overeenstemming over toepassing van de variant

De betrokken gemeenten moeten overeenstemming hebben over de toepassing van de variant, blijkend uit een eensluidend vastgesteld herindelingsadvies. Het is van belang dat de betrokken gemeenten zich bewust zijn van de rechtsgevolgen van de herindelingsvariant en achter de keuze voor deze variant staan.

Hilversum heeft in de verkenningsfase de variant van 'lichte samenvoeging' als randvoorwaardelijk betiteld voor een herindeling met Wijdemeren. In college en gemeenteraad van Wijdemeren is deze randvoorwaarde volledig omarmd en als logisch beschouwd, gezien de verschillen in omvang van begroting en organisatie.

Ten tijde van het principebesluit van 10 juli 2024 in de gemeenteraden van Hilversum en Wijdemeren is reeds de keuze voor het toepassen van de variant 'lichte samenvoeging' politiek-bestuurlijk bekrachtigd. Waarmee voor alle betrokkenen helder is dat de entiteit Hilversum blijft bestaan en de entiteit Wijdemeren op de datum van de herindeling wordt opgeheven. De daaruit voortvloeiende consequenties zijn bij alle betrokkenen bekend en worden ondersteund.

6.8 Afspraken over de rechtspositie van het personeel

Er zijn afspraken gemaakt over de rechtspositie van het personeel, waarbij zoveel mogelijk wordt voorkomen dat de medewerkers van de op te heffen gemeente(n) in een nadeliger positie verkeren dan de medewerkers van de niet op te heffen gemeente.

In het principebesluit van de beide gemeenteraden van 10 juli 2024 is het uitgangspunt vanuit de directie van Hilversum opgenomen dat álle managers en medewerkers van Wijdemeren nodig en welkom zijn binnen de nieuwe gemeente.

Dit uitgangspunt is nader geconcretiseerd in de vorm van een eind oktober 2024 – in afstemming met lokaal overleg en vakbonden – vastgesteld sociaal plan, met alle personele waarborgen voor de medewerkers van de gemeente Wijdemeren. Dit sociaal plan is van toepassing op het ambtelijke integratieproces bij Hilversum. De daaruit voortvloeiende personele waarborgen zijn in hoofdstuk 5 uiteengezet.

In 2025 wordt een zorgvuldig integratieproces doorlopen, om per 1 januari 2026 te komen tot een ambtelijke integratie van alle medewerkers van Wijdemeren in de organisatie van Hilversum.

7. Vervolg herindelings-proces

7. Het vervolg van het herindelingsproces

Wijdemeren en Hilversum doorlopen een zorgvuldig proces, met ruimte voor gemeenteraden om tijdig kaders te stellen en ruimte voor inwoners en ondernemers om op verschillende momenten mee te denken over de start van de gemeente. Het herindelingsproces staat weergegeven in bijlage A4.

7.1 Van herindelingsadvies naar wet (wettelijk spoor)

Nadat het herindelingsadvies in maart 2025 is vastgesteld door de gemeenteraden van Wijdemeren en Hilversum wordt het advies voorgelegd aan de Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland, met het verzoek om het herindelingsadvies, voorzien van een (positieve) zienswijze, te sturen naar de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Gebaseerd op het herindelingsadvies en de zienswijze van de provincie Noord-Holland neemt de Minister van BZK een besluit over het indienen van een wetsvoorstel voor de herindeling. Hoogstens binnen vier maanden na ontvangst van het advies stelt de Minister een voorstel op voor bespreking in de Ministerraad. Na besluitvorming vraagt de Minister de Raad van State om advies over het wetsvoorstel. Vervolgens wordt het wetsvoorstel behandeld in zowel de Tweede als de Eerste Kamer. Dit gehele proces neemt circa anderhalf jaar in beslag.

De wet treedt in werking na publicatie in het Staatsblad. De nieuwe gemeente gaat vervolgens officieel van start op 1 januari van het jaar na de datum van inwerkingtreding van de wet. Voor de nieuwe gemeente Hilversum is dat op 1 januari 2027.

De reguliere gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 gaan dan in Wijdemeren en Hilversum niet door. In november 2026 komen daar herindelingsverkiezingen voor in de plaats, waarin inwoners van Wijdemeren en Hilversum de nieuwe gemeenteraad kiezen.

Stap	Deadline
Besluit op herindelingsadvies gemeenteraden	27 maart 2025
Aanbieding provincie	4 april 2025
Toetsing door GS N-H en aanbieden BZK	April – juni 2025 (1 juli bij Ministerie BZK)
Besluitvorming Rijk	2025/2026
Herindelingsverkiezingen	November 2026
Start nieuwe gemeente Hilversum	1 januari 2027

Tijdpad herindeling

7.2 Gemeenteraden stellen uitvoeringsopdrachten vast

Parallel aan de toetsing van het herindelingsadvies door de provincie en het Rijk, blijven we met de samenleving en elkaar werken aan een goede start van de gemeente. Daarom vragen we in maart 2025 aan de gemeenteraden om naast het herindelingsadvies ook een geactualiseerd plan van aanpak vast te stellen. In dat plan komen aan de orde:

- Wat nodig is voor een aantal verplichte harmonisaties, zoals beschreven in hoofdstuk 7.5.
- Hoe we verder toewerken naar de begroting die de nieuwe gemeenteraad in januari 2027 vaststelt.
- Hoe het participatieproces in 2025 en 2026 wordt voortgezet over de thema's sterke dorpen, wijken en buurten, economische kansen, en natuur en landschapsontwikkeling.

De contouren van het participatieproces zijn:

- Doorlooptijd medio 2025-medio 2026.
- Het resultaat op 1 juli 2026 aanbieden aan alle raadsfracties, als bouwsteen voor hun verkiezingsprogramma's.
- Concretiseren van ideeën en het verstevigen van netwerken rond de drie thema's sterke dorpen, wijken en buurten, economische kansen, en natuur en landschapsontwikkeling. Een voorbeeld is het opstellen van 'cv's' voor dorpen en wijken die gaan over kwaliteiten, kracht, gemeenschappen, identiteit en goede plannen en instrumentarium om daar vorm aan te geven.

7.3 Fusie- en veranderspoor wordt uitgevoerd richting 1 januari 2026

Parallel aan het wettelijk spoor bereiden de colleges van B en W met de managementteams van Wijdemeren en Hilversum een voortvarende en zorgvuldige integratie van de ambtelijke organisatie van Wijdemeren in die van Hilversum voor.

Deze integratie wordt voorbereid vanuit een projectorganisatie 'fusie- en veranderspoor', waarvoor een separaat plan van aanpak wordt opgesteld. In dit proces van integratie en verandering wordt ingezet op een sterke mate van betrokkenheid van management en medewerkers, om vanuit draagvlak samen te bouwen aan een nieuwe robuuste en aantrekkelijke ambtelijke organisatie.

7.4 Verplichte beleidsharmonisatie op lokaal passende en wettelijke momenten

Artikel 44 van de Wet arhi stelt dat alle rechten en verplichtingen van de op te heffen gemeente, Wijdemeren, op de herindelingsdatum naar de nieuwe gemeente, Hilversum, overgaan. Binnen twee jaar na de herindelingsdatum 1 januari 2027 dienen de gemeentelijke voorschriften vastgesteld te worden. De oude voorschriften vervallen op dat moment voor het gehele gebied. Het is mogelijk om vóór de herindelingsdatum beleid en werkprocessen al te harmoniseren en voorschriften vast te stellen.

Er zijn enkele uitzonderingen met betrekking tot de beleidsharmonisatie. Dit geldt voor belastingen (onroerendezaakbelasting), ruimtelijke plannen (omgevingsplannen) en gemeenschappelijke regelingen:

- De huidige belastingen, heffingen en leges gelden totdat er een besluit is genomen door Hilversum over de bepalingen. Het besluit over de nieuwe tarieven moet binnen 2 jaar na herindeling genomen worden.
- De ozb en de baatbelasting gelden daarentegen vanaf 1 januari 2027 niet meer voor de op te heffen gemeente (art. 32 Wet arhi). Binnen drie maanden na de herindeling kan een nieuwe verordening worden vastgesteld. Deze kan wel met terugwerkende kracht van toepassing verklaard worden, vanaf de herindelingsdatum.
- De ruimtelijke plannen die door de op te heffen gemeente zijn vastgesteld voor de herindelingsdatum blijven gelden. Binnen 5 jaar na herindeling dient er één omgevingsvisie en

-plan vastgesteld te worden (art. 34 Wet arhi).
- Na de herindelingsdatum vervallen de gemeenschappelijke regelingen waaraan uitsluitend de op te heffen gemeente aan deelneemt (art. 41 Wet arhi). De overige gemeenschappelijke regelingen blijven ongewijzigd van kracht. De nieuwe gemeente treedt in de plaats van de op te heffen gemeente. Indien nodig dienen er binnen zes maanden na herindeling maatregelen getroffen te worden. Bijlage A3 bevat een overzicht van de verbonden partijen van Wijdemeren en Hilversum.

Na vaststelling van het herindelingsadvies werken we eerst aan de bovengenoemde harmonisaties en brengen we waar nodig de gemeenteraden in positie. Of aanvullende harmonisaties nodig zijn, is een politieke keuze.

8. Begrippenlijst

8. Begrippenlijst

In dit document komen soms technische begrippen voor. De meest voorkomende begrippen per hoofdstuk staan hieronder uitgelegd.

Hoofdstuk 1: Wijdemeren heeft toekomst in Hilversum

Herindelingsadvies: Plan voor de samenvoeging van Wijdemeren en Hilversum.

Gemeentelijke herindeling: Proces van samenvoeging van gemeenten.

Participatie: Inspraak en betrokkenheid van inwoners en ondernemers.

Bestuurskracht: Vermogen van de gemeente om effectief beleid te voeren.

Centrumgemeente: Een gemeente die de belangrijkste voorzieningen voor een regio biedt.

Dienstverlening: Alle diensten die de gemeente aanbiedt aan haar inwoners.

Sociale cohesie: Samenhang tussen inwoners in buurten, wijken of dorpen.

Financiële stabiliteit: De zekerheid dat de gemeente haar financiële verplichtingen kan nakomen.

Verkavelingsstructuur: Historische indeling van land voor landbouw en natuur.

Zienswijze: Een officiële reactie van inwoners en ondernemers op gemeentelijke plannen.

Hoofdstuk 2: Onze kwaliteiten en identiteiten

Kernwaarden: Belangrijkste waarden die de gemeenschap kenmerken.

Leefomgeving: Gebied waar mensen wonen, werken en recreëren.

Omgevingsvisie: Gemeentelijk plan voor ruimtelijke inrichting en gebruik van het grondgebied van de gemeente.

Gemeenschapszin: Gevoel van verbondenheid tussen inwoners.

Cultureel erfgoed: Belangrijke historische plekken en gebouwen.

Landelijke rust: De stilte en natuur die karakteristiek zijn voor niet-stedelijke gebieden.

Economie en ondernemerschap: Het werk en de bedrijven in de gemeente.

Wijkvoorzieningen: Lokale faciliteiten zoals scholen en winkels.

Sociale infrastructuur: Structuren die bijdragen aan welzijn, zoals scholen en sportclubs.

Natuurbeheer: Beheer van natuurgebieden om planten en dieren te behouden.

Hoofdstuk 3: Ons toekomstperspectief

Toekomstvisie: Het lange-termijnplan voor de toekomstige gemeente.

Dorpen- en wijkenbeleid: Beleid dat specifiek is gericht op de behoeften van dorpen en wijken.

Economisch perspectief: Visie op de economische groei en werkgelegenheid.

Duurzame ontwikkeling: Ontwikkeling met aandacht voor milieu en toekomstige generaties.

Ruimtelijk maatwerk: Aanpassingen in de (openbare) ruimte die op een specifieke locatie zijn gericht.

Ecologische verbindingen: Verbindingen tussen natuurgebieden voor dieren en planten.

Toerisme en recreatie: De voorzieningen en activiteiten die bezoekers aantrekken.

Omgevingsperspectief: Het plan om natuur en bebouwing in evenwicht te houden.

Sociaal beleid: Beleidsmaatregelen gericht op welzijn en sociale samenhang.

Regionale samenwerking: Samenwerking tussen gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek.

Hoofdstuk 4: Stabiele gemeentefinanciën

Gemeentefonds: Een fonds van de Rijksoverheid, waaruit gemeenten de meeste inkomsten krijgen.

Algemene uitkering: Bedrag dat de gemeente jaarlijks ontvangt van de Rijksoverheid.

Frictiekosten: Extra kosten die ontstaan door reorganisatie of samenvoeging.

Financiële kengetallen: Belangrijke cijfers die de financiële situatie meten.

Netto schuldquote: Verhouding tussen schulden en inkomsten van de gemeente.

Solvabiliteitsratio: De mate waarin de gemeente haar schulden kan afbetalen.

Grondexploitatie: Inkomsten en uitgaven door gemeentelijke grondaankopen en -verkoop.

Belastingcapaciteit: Het theoretisch maximale bedrag dat inwoners aan gemeentebelastingen kunnen betalen.

Ravijnjaar: Jaar waarin er onverwachte, grote financiële lasten zijn.

Tijdelijke verdeelmaatstaf: Tijdelijke steun van de overheid om de kosten van herindeling te dekken.

Hoofdstuk 5: Waarborgen voor personeel

Personeelsintegratie: Proces waarbij medewerkers van Wijdemeren bij Hilversum komen werken.

Ambtelijke organisatie: Het geheel van medewerkers die werken voor de gemeente.

Sociaal plan: Plan voor het behoud van rechten voor overgenomen medewerkers.

Overgang van Onderneming: Wet die rechten van medewerkers beschermt bij een overname.

Plaatsingsadviescommissie: Groep die beslissingen over personeelsplaatsing beoordeelt.

Arbeidsovereenkomst: Het contract tussen medewerker en werkgever.

Rechtspositie: De rechten en plichten van medewerkers binnen de organisatie.

Vaste aanstelling: Een arbeidscontract zonder einddatum.

Passende functie: Een functie die aansluit bij de kwalificaties van een medewerker.

Flexibele werkplek: Werkplek die niet gebonden is aan één vaste locatie.

Hoofdstuk 6: Toetsing aan het beleidskader gemeentelijke herindelingen

Beleidskader herindeling: Richtlijnen van de Rijksoverheid waaraan het herindelingsplan moet voldoen.

Draagvlak: Ondersteuning vanuit de gemeenschap voor een bepaald besluit.

Interne samenhang: De mate waarin de verschillende onderdelen van de gemeente samenwerken.

Nabijheid van bestuur: Het gevoel dat het bestuur dicht bij de inwoners staat.

Variant lichte samenvoeging: Een beperkte vorm van gemeentelijke herindeling, waarbij één gemeente blijft bestaan.

Regionale samenhang: De samenwerking en connectie tussen gemeenten in een regio.

Toetsingscriteria: Factoren waarop het herindelingsplan wordt beoordeeld.

Strategisch vermogen: De capaciteit om op lange termijn doelen te bereiken.

Verantwoording: Het geven van uitleg over beslissingen aan inwoners en ondernemers.

Kwaliteitsniveau openbare ruimte: Standaard voor het onderhoud van openbare ruimtes.

Hoofdstuk 7: Het vervolg van het herindelingsproces

Dynamisch Plan van Aanpak: Flexibel plan met stappen voor het herindelingsproces.

Zienswijzefase: Periode waarin inwoners formeel hun mening kunnen geven over het plan.

Overbruggingsperiode: Tijd tussen het besluit en de daadwerkelijke herindeling.

Raadsbesluit: Het formele besluit van de gemeenteraad over de herindeling.

Participatieavonden: Bijeenkomsten waar inwoners hun mening kunnen geven.

Belastingharmonisatie: Het gelijkmaken van de belastingtarieven tussen de gemeenten.

Inrichtingskosten: Kosten voor het organiseren van de nieuwe gemeentelijke structuur.

Inwerkprogramma: Programma om nieuwe medewerkers in te werken.

Evaluatieproces: Het proces waarbij het herindelingsplan wordt beoordeeld.

Frictielastenbeperking: Maatregelen om de kosten van samenvoeging te verminderen.

9. Bijlagenboek A.

9. Bijlagenboek A.

Bijlage A1. Kaart gemeentegrenzen

Bijlage A2. Logboek draagvlakactiviteiten

Bijlage A3. Opbrengst participatie inwoners en ondernemers, najaar 2024

Bijlage A4. Verslag Algemeen Bestuur regio, 10 oktober 2024

Bijlage A5. Reactienota zienswijzen

Bijlage A6. Overzicht verbonden partijen Wijdemeren en Hilversum

Bijlage A7. Schematische weergave herindelingsproces

Wijdemeren

Hilversum Mediastad

wijdemeren.hilversum.nl